

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 49

ZIMA 2018



Téměř všichni hosté se z návštěvy Krkonoš vrátí domů v pořádku. Příběhy vyslechnuté od záchranářů Horské služby by vás neměly odradit od zimního užívání hor, jen přimět k zamyšlení a vyzvat vás k rozumnému chování. V roce 1961 fotograf Ivan Sejtka z Pece zachytil na Lučinách záchranáře z Horské služby Láďu Urbana a Igora Kirinoviče svážející raněného lyžaře na saních zvaných kanady. Profesionální horský vůdce Jaroslav Kácovský nám zanechal zprávu o úrazech v zimě 1962. Z celkem 476 ošetřených si v Peci pod Sněžkou na lyžích poranilo nohu 286 lyžařů. Tehdy neměli bezpečnostní vázání, proto si stejně jako na fotografii převážený mladík ve většině případů pochroumali kotník. O pětapadesát let později evidovala Horská služba v Peci za zimu 491 zásahů, z toho se na sjezdovkách zranilo 250 lyžařů. Čísla jsou přes upravené sjezdovky a lepší vybavení podobná, jen dnešní Horská služba raněné ošetří rychleji a do údolí je sveze pohodlněji.

Z Galerie, informační centrum
a pension Veselý výlet
D Pec pod Sněžkou
Janské Lázně
A Malá Úpa
Horní Maršov
R Mapa východních Krkonoš
M SkiResort Černá hora – Pec
A Harrachov
Obětem hor na památku
Krkonošský národní park
Paměť Krkonoš

str. 2–3
str. 4–7
str. 8–9
str. 10–11
str. 12
uprostřed
str. 16–17
str. 18–19
str. 20–23
str. 24–25
str. 26–27



Miki Sitte při výstupu na Sněžku, srpen 2012.



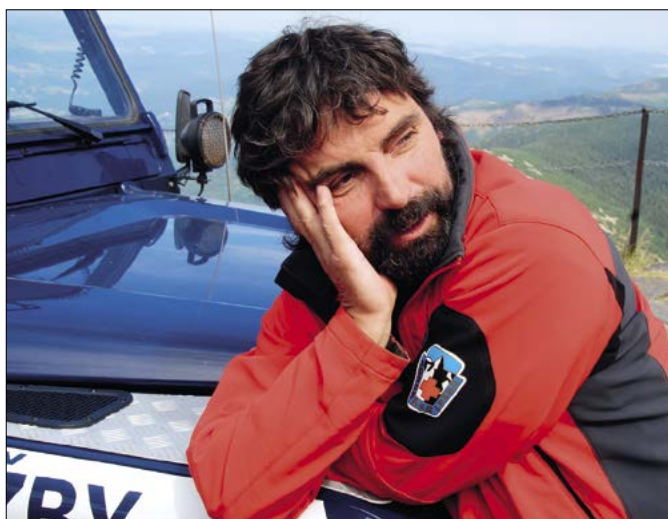
Přemek Kovářik nad fotkami HS v Luční boudě, duben 2008.



Vašek Štoček v centrálním Pamíru, červenec 1986.



Vláďa Burian při kontrole tyčování na Růžové hoře, březen 2006.



Miloš Klečka na Vavřínecké pouti na Sněžce, srpen 2008.



Petr Hais ve službě na sjezdovce Portášky, březen 2006.

Naši přátelé a dobří známí z Horské služby (HS), se kterými jsme se po desetiletí ve východních Krkonoších potkávali na sjezdovkách, horských cestách i akcích místních obyvatel, pomalu odcházejí do důchodu. I když jsou plní sil, s dosažením důchodového věku jejich aktivní práce v HS podle platných stanov končí. Během služby pomohli stovkám lidí, poznali tragédie, ale častěji případy se šťastným koncem. Působili v Horské službě i v době komunismu a potom zažili nebyvalé vylepšení vybavení, organizace akcí i postavení ve společnosti. Roky strávené v Horské službě považují za krásné. Život záchranářů je naplňoval, poznali i vděk lidí v nouzi.

Miki Sitte (služební odznak číslo A 0384) byl od roku 1957 aktivní mezi lyžaři v Prkenném Dole v Žacléři. Po jednom úrazu bez pomoci na Rýchorách na výzvu okrsku Janské Lázně vstoupili s Alfredem Kühnem jako první z východního cípu Krkonoš do HS. Patřili pod Janské Lázně, Miki potom přešel do Pece, kde byl dvacet let profesionálním záchranářem.

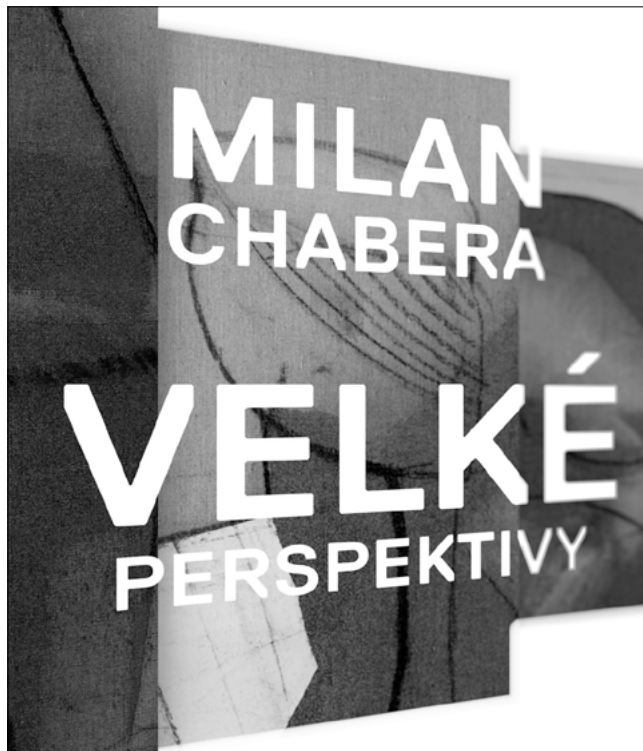
Přemek Kovářik (č. 2554) původně učil v horské jednotřídce na Hrnčířských boudách. Roku 1969 se stal dobrovolným členem Horské služby, ve které zůstal sedmatřicet let, z toho větší část jako profesionální záchranář. Řídil úplně první zásah vrtulníku v českých horách při těžkém úrazu turistky na Sněžce v lednu 1991. S Horskou službou natolik srostl (též VV 27/2007), že si po službě našel prospěšnou aktivitu. Přemek sepisuje příběhy, které ve službě zažil nebo znal od kolegů či ze služebních zápisů. Řadu níže zmíněných případů odborně popsal, od ledna 2007 má rubriku v časopise Krkonoše.

Miloš Klečka (č. A 0352) zdědil dědovu chalupu v Obřím dole, ve které se po dokončení vysoké školy usadil. Čekatelem na členství se stal už v roce 1975 a plnohodnotným záchranářem o tři roky později. Po Mířovi Kopeckém na podzim 1988 převzal na dlouhých osmadvacet let pozici vedoucího okrsku HS Pec. Když šel Miki Sitte roku 1995 do výslužby, Miloš ho nahradil jako profesionální pracovník. Zúčastnil se okolo tří stovek větších záchranných akcí, část z nich řídil. Aktivní činnost ukončil na Silvestra 2017.

Vašek Štoček (č. B 951) je naším přítelem čtyři desítky let. Byli jsme spolu na třech horolezeckých výpravách ve velkých horách. V létě 1986 v Pamíru na Píku Komunismu enormním nasazením zachránil život horolezce T. K. z Brna. Rodák z východních Krkonoš se přistěhoval v létě 1984 do Pece kvůli práci v lyžařském areálu. Už předtím vstoupil do HS. Sice o půl roku přesahoval stanovenou věkovou hranici třiatřiceti let, ale vedoucí okrsku Mířa Kopecký si pro zdatného lyžaře a horolezce vymohl výjimku. Dnes je limit pro vstup do HS čtyřicet let, snad kvůli pozdějšímu odchodu do penze a zmenšující se komunitě lidí žijících v horách. Vašek do roku 2012 odsloužil skoro třicet let a dnes dodává: „Přijdou mladí kluci, že chtějí k horské, přitom neumí lyžovat.“

Vláďa Burian (č. A 0434) je členem Horské služby od roku 1979. Zdatný sportovec, výborný horolezec a lyžař byl už od února 1983 záchranářem z povolání. Minulou zimní sezónu sloužil naposled. Roky bydlel přímo ve stanicích HS v Pece. Přes dvacet let je trvalým obyvatelem na Hrnčířských boudách stejně jako Přemek Kovářik.

Petr Hais (č. B 965) je posledním ze staré party. Profesionálním záchranářem bude ještě pár let. Do Pece přišel na zimu 1979–1980. Řadu let byl boudářem, výškovým pracovníkem, vázal klády pod vrtulníkem. K Horské službě se přihlásil roku 1984, sezónním a dnes stálým profesionálem je od zimy 1992. Jeho úsek zahrnuje i Sněžku, a především sjezdovky a tratě ve Velké Úpě, kde obhospodařuje i malou služebnu.



Milan Chabera a Galerie Veselý výlet v Pece pod Sněžkou představují výstavu obrazů a objektů Velké Perspektivy, která ideově navazuje na jeho poslední výstavu v pražské Nové síni. Milan ukáže přehled své práce vznikající během poslední dekády s důrazem na tvorbu posledních dvou let a nové experimenty v olejomalbě na velkých formátech. Vystaví také nový koncept prostorové malby, která kombinuje malířské techniky, prostorovost, perspektivu a nečekané vizuální a významové souvislosti. Jde tedy o velké perspektivy prostorové, časové a jako vždy v jeho tvorbě o velké perspektivy lidských emocí, vztahů a života vůbec. Malířské dílo Milana Chabery tak ukazuje námětovou i technickou rozmanitost a daří se mu sjednotit dávno vyzkoušené i méně obvyklé prostředky projevu, které čerpá z tradičních hodnot, a přitom oslovuje současné diváky. Výstava obrazů váženého přítele Veselého výletu zaplní galerii v Pece od 14. ledna 2018 do poloviny května 2018.

Informační centra a obchod s dárky Veselý výlet v Pece pod Sněžkou nebo v Temném Dole usnadní a zpříjemní váš pobyt ve východních Krkonoších. Vypůjčíte si klíče od lesního hrádku Aichelburg i od Muzea Vápenka v Horních Albeřicích. Najdete tu novinky z regionu, bezplatné informační materiály, mapy Krkonoš a okolí, průvodce, pohlednice se známkami, české a německé knihy včetně dětských.

Pension Veselý výlet v Temném Dole nabízí ubytování se snídaní ve dvou a třílůžkových pokojích a apartmá, telefonická rezervace v infocentru, podrobnosti o ubytování v pensionu najdete na webových stránkách nebo vám je pošleme na požádání poštou.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod s dárky Veselý výlet v Pece pod Sněžkou čp. 196, tel. 499 736 130. **Informační centrum, galerie, směnárna a pension** Veselý výlet v Temném Dole čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. 499 874 298. Jsou otevřeny denně od 8.30 do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky. Aktuality najdete i na facebooku Veselého výletu.

E-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz



Jaroslav Kácovský na Studniční hoře v 50. letech.



Záchranná akce v Obřím dole v 60. letech.



Wolfík Berger v pořadí s druhým skútrek Sno-tric v 70. letech.

Otcové zakladatelé Horské služby

V prosinci 1945 se v Peci sešlo dvanáct mužů s odhodláním vytvořit místní organizaci pro záchranu lidí v horách. Ještě před rokem nevěděli, že budou žít v Krkonoších, před půl rokem se neznali. V chalupách dosud zůstávala většina německy mluvících starousedlíků. Zakladatele spojovala záliba v lyžování a chuť udělat něco užitečného v novém domově. Někteří do Pece přišli právě kvůli lyžování, nejméně polovina z dvanácti se už v září 1945 aktivně zapojila do vzniku Lyžařského klubu Pec. Byli mezi nimi například pekař Bohumil Hofman, nový majitel boudy Na výsluní v Modrém dole Antonín Žáček, národní správce sportovního obchodu Karel Brabec, listonoš Josef Vyskočil, prvorepublikový plukovník jezdeckva Josef Šourek a provozovatel první koncesované poválečné lyžařské školy v republice Jaroslav Kácovský. Ten jediný byl členem Horské služby již před válkou. Z původních tří stovek členů ze třicátých let bylo osmdesát Čechů a jen šest se jich k Horské službě v roce 1945 vrátilo. První průkaz HS Kácovskému vystavili 10. prosince 1935. Přesně po deseti letech, 13. prosince 1945, odeslal Okresní správní komisi oznámení o ustanovení okrsku Pec. Zapojili se tím do nově zřízeného spolku Horská záchranná služba, tedy HZS. Politiku mezi sebou nejspíš neřešili, Karel Haberle a Jaroslav Linka byli přesvědčení komunisté, Josef Vyskočil sociální demokrat, Václav Prokop národní socialista, o bezpartijním plukovníkovi Šourkovi se vědělo, že je legionář a oddaný masarykovec. Ideové rozdíly se i do práce Horské služby promítly až po komunistickém převratu. Zakladatelé z Pece Karel Brabec, Josef Bursík a vedoucí okrsku Václav Prokop byli v březnu 1949 zajištěni a odvezeni na nucené práce. V roce 1946 do spolku vstoupili polesný z Velké Úpy František Kolín, vedoucí Čapkovy boudy František Skalický a František Moučka z Poomeznic Bud. Tahounem v záchranném sboru byl Jaroslav Kácovský. Narodil se 13. února 1904 v Kyjevě, kde jeho otec vedl tiskárnu. Brzy po bolševickém převratu v listopadu 1917 rodina poznala, co je nový režim zač, a utekla do Polska a potom do Republiky československé. Jaroslav byl průvodcem a lyžařským instruktorem, proto si v roce 1945 v Peci vybral prázdnou chalupu na Vysokém Svahu na nejoblíbenější sjezdovce Muldě. Od 1. července 1953 byl v Krkonoších prvním profesionálem Horské služby, poctivým hospodářem spolku celé oblasti Krkonoše a zástupcem náčelníka. První záchrannou akci naplno prožil už dávno předtím, kdy bydlel na Misečkách. Jaroslav se již hlásil k nově založené organizaci záchranářů. Při „černé sobotě a neděli“ 2. a 3. února 1935 byla jednou z obětí dvojice mladých lidí Jirousková a Hanousek ztracená cestou z Labské boudy. Při noční hledačce sám našel zavátou dívku. Navždy mu utkvěla vzpomínka, jak se na něho dívala doširoka otevřenýma, a přitom zamrzlýma očima. Přivolał ostatní a o kus dál vyhrabali i chlapce, který děvčeti předtím dal svůj vlněný svetr. Snad proto umrzl jako první. Nebohé svezli na rohačkách na Misečky, do rána zůstali s Jaroslavem v jeho domku. Nemohl spát, byl neštěstím tak zasažený. Tu noc Krkonoše získaly jednoho z nejoddanějších záchranářů.

Za rychlé obnovení Horské služby se po válce přičinil především zaměstnanec okresního úřadu ve Vrchlabí Bedřich Krátký. Zajistil sjednocení okrsků do jednoho krkonošského celku. Roku 1952 se na třidvacet let stal náčelníkem HZS úředník národního výboru ve Vrchlabí Otokar Štětka. Reorganizaci státní tělovýchovy se od 1. července 1953 HZS stala Horskou službou, zkráceně HS. Okrsek Pec pod Sněžkou měl v tu dobu sedmatřicet aktivních členů z Pece, Velké a Malé Úpy. Záchranné akce byly z dnešního pohledu fyzicky velmi náročné. Při poplachu od roku 1950 vyhlášeném také sirénou, bez sněžných vozidel musela záchranná družstva na hřebeny vystoupat na běžkách s velkými ranci na zádech. Přitom hledačky a lavinová neštěstí byly oproti dnešku časté. Chyběla prevence a informovanost lyžařů. Proto během sedmdesáti let členové HS vykonali tisíce přednášek na horských boudách, především v tehdy rozšířených zotavovnách odborového hnutí. Jaroslav Kácovský se podílel na terénní práci při výzkumu lavin, výrazně pomáhal Miloši Vrbovi, prvnímu odborníkovi v Československu. Naproti svému domku na prudkém svahu pod Smichovskou boudou měl pokusnou plochu, kde pravidelně sledoval a měřil změny ve sněhu. Při odchodu do penze roku 1964 převzal odznak čestného člena, řadu diplomů a dál sledoval činnost HS. Během pražského jara 1968 zakladatelé z Pece Brabec, Kácovský a Šourek ještě se zakladatelem okrsku v Janských Lázních Josefem Burdou napsali dopis s výzvou „Více demokracie do krkonošské Horské služby“. Ohrazovali

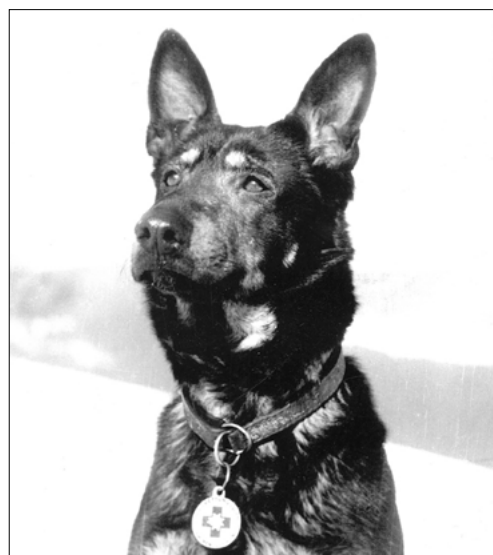
se především proti autoritativnímu vedení náčelníka Ořana Štětky. Text otiskli v tehdy krátce necenzurovaném tisku. Výsledkem bylo pozdější vyloučení kritiků z organizace, kterou spoluzakládali. Josef Šourek zemřel na infarkt čtrnáct dní po vpádu cizích vojsk a ostatní se v nastupující normalizaci ani přes několikáté odvolání nedočkali zrušení rozhodnutí o vyloučení. Rehabilitace přišla až po roce 1989, pro zklamaného Jaroslava Kácovského příliš pozdě. Zemřel ve své chalupě u Muldy na zástavu srdce v létě 1972.

Bergerové a jejich okrsek

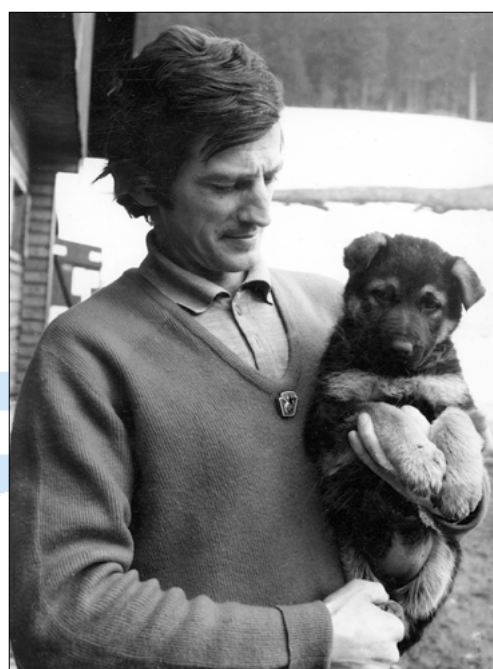
Usadili se v Peci už v 16. století. Jen shodou okolností tu po válce mohly zůstat rodiny dvou synů Štefana Bergera. Později se v Horské službě sešlo sedm lidí ze široké rodiny, tedy Herbert, Wolfgang starší a mladší, Bohumír a Michal Bergerové, Ivan Doulik a Luboš Nikolai. Wolfík to komentoval, že by postavili malý okrsek z vlastní rodiny. Wolfgang Berger starší (služební odznak č. A 1355) se narodil v prosinci 1934 na Richtrových boudách a vyrůstal na Velké Pláni. Už ve dvaceti vstoupil jako dobrovolný člen do Horské služby a byl s ní úzce spjatý celý život. Ovšem díky rozverně povaze o členství málem třikrát přišel. Od 2. ledna 1958 byl vedle Kácovského a Bohouše Hofmana třetím profesionálním záchranářem v Peci. První roky z šestatřiceti sloužil především na Luční boudě. Bílou louku znal perfektně, nikdo ze záchranářů se tu nevyznal tak dobře za každého počasí jako on. Při hledáčkách byl velmi platný, na ztracené lidi měl doslova čuch. Jenže si pouštěl pusy na špacír. V létě 1969 opomněl, že politická situace opět přitahuje. Ze straníka kuchaře na Luční boudě si utahoval, jak zítřejší krásného dne se budou komunisté věšet. Za tehdy známý vtipek byl podmínečně odsouzený a jen tak tak uhájil místo v HS. Potom se několikrát vyznamenal při záchranných akcích, což mu nejspíš pomohlo udržet členství. V listopadu 1982 na výroční schůzi vlastního okrsku vynadal do komunistů samotnému oblastnímu náčelníkovi. Ten Wolfa znal a neřešil to, ale přítomní papaláš z ústředí zařídili výpověď po skončení zimní sezóny. Jenže na rozdíl od případu Kácovský 1968 se za Wolfika postavilo sedmadvacet členů HS v Peci a v květnu 1983 byl zpět. Dnes jsou z rodiny u záchranářů v Peci dva Bergerové, všichni ze starší generace už zemřeli. Wolfgang mladší (služební odznak č. B 1315) nastoupil jako sezónní profesionální záchranář v roce 1993 a s otcem sloužil jednu zimu. První těžký úraz spolu řešili na Zahrádkách. Mladá lyžařka z Německa upadla na hlavu a byla v hlubokém bezvědomí. Tehdy se helmy ještě nenosily. Při nakládání na transportní saně v důsledku otřesu mozku Wolfika mladšího pozvracela. Zkušenější Berger syna ujistil, že si zvykne. Při havárii vrtulníku v září 1997 na Kozích hřbetech se starší policisté nevyhrabali na kopec a ti mladí to na místě nezvládli. Wolfík s kolegou musel provést ohledání tří rozbitých lidí. Když práci bez chyby zvládl, vzpomněl si na tátova slova. Podobné to bylo při zásahu po smrtelném pádu světově uznávaného basejumpera Martina Trdly v srpnu 2014 na severním svahu Sněžky. Také se podílel na záchraně vlastního otce. Wolfík starší jel skútrektem večer v husté mlze na Luční boudě. Za Výrovkou u odbočky zimní cesty do Modrého dolu chyběla tyč v hlavním směru a on odbočil na lyžařskou cestu. V závěji se na něho skútr převrátil, ještě stihl zavolat neurčitou zprávu, že má potíže. Na stanici u rádia seděl syn, na výzvy už otec neodpovídal. Skupina záchranářů i s Wolfíkem hned vyjela. Když ho našli, měl blízko ke smrti. Všichni přítomní poznali, že udělal ještě jednu chybu kromě ztráty směru. Ale z akce si pamatují jen Wolfovu pověstnou hlášku: „Viděl jsem zubatou, ale řekl jsem jí, ať ještě počká, že pro mě za chvíli přijde horská.“ Tak u své horské zůstal i napotřetí. Wolfgangův starší bratr Bohumír Berger byl dobrovolným záchranářem HS skoro třicet let. Když po dovršení důchodového věku na podzim 1993 přešel mezi čestné členy, stal se jeho syn Michal čekatelem (služební odznak č. B 1137). Stejně tak po svém otci přijal práci v HS Pec i František Kolín. S Michalem se pak dostali do větší pátrací akce v zimě 2001. Dívčata z Německa Manuela a Ines jela za přáteli do boudy Prvosenka na Liščí louce. Jenže od horní stanice lyžařského vleku Hnědý Vrch se vydala místo doleva po lesní cestě doprava. Skončila v noci v hlubokém sněhu v rozlehlých lesích svahů Liščí hory. Naštěstí jejich přátelé neváhali zavolat pomoc. Oblast, kde se dívky mohly pohybovat byla velká, a proto je hledalo hodně lidí. K ránu je vysílené a promrzlé našel právě Michal s Frantou. Takový společný zážitek jistě spojí nejen postižené, ale i jejich zachránce.



Wolfik Berger s Hermou, lavina Biaty Jar 1968.



Slavný lavinový pes Herma, 1969.



Štefan Spusta se štěnětem Itou, 1974.



První pietní vzpomínku na Jana Messnera a Štefana Spustu uspořádali 17. ledna 1976 u Památníku obětem hor. Dlouholetý dobrovolný záchranář HS Jan Zámeš potom kolegy vyfotil. Zleva stáli Láďa Svoboda, Jirka Škoda, Miťa Kopecký, Miloš Klečka, Přemek Kovářik, Bohouš Švec, Herbert Berger, Láďa Naňka, Wolfik Berger, vzadu Bohouš Berger, Ivan Hofman, Ivan Doulik, Láďa Andrs a Tonda Fišer.

Nebezpečné svahy Sněžky

Desítky let měla HS nepřetržitou službu na Luční boudě. Po týdnu se střídali profesionálové z Pece a ze Špindlu. Mnohokrát díky tomu rychle pomohli lidem v oblasti Sněžky, Bílé louky, Stříbrného hřebene, Obřího a Modrého dolu, často společně i s kolegy z polské služby GOPR. Typický příběh nám vyprávěl Miloš Klečka. Uprostřed zimy před téměř dvaceti lety přiběhli na boudu turisté se zprávou, že při sestupu ze Sněžky viděli dvě postavy u Horního Úpského vodopádu. Vůbec se nehybaly. Miloš dojel na skútru po zmrzlém sněhu na okraj Úpské jámy, ale přes převisy nic neviděl. Musel slézt na mačkách s cepinem kus dolů, aby spatřil dva turisty uprostřed ledového svahu. Křečovitě se drželi provizorních cepinů, které si udělali z ulomených větví kosodřeviny. Od zápasu s ledovou horou byli celí zkrvavení, nemohli nahoru ani dolů, ale udrželi se. Miloš k nim došel, zajistil je a zavolal o pomoc na stanici do Pece. Kolegové došli odspodu Obřím dolem a hned věděli, že turisty bez maček na ledu neudrží. Proto přiletěl vrtulník a odvezl podruhé narozené hosty z Německa do údolí. Prý jen šli od kapličky v Obřím dole přímo k Luční boudě, vždyť to odspodu vypadalo tak jednoduše.

Jednou v lednu 1992 jsme kluky od horské potkali neobvykle zamlklé. Jindy sdílní Přemek Mužík, Luboš Nikolai, Vašek Štoček byli vážní, dokonce i mnoholetému doktoru HS v Peci Miroslavu Johnovi chyběly vtipy. S polskými kolegy z GOPR miřili po těžké akci do hospody Hvězda. Vašek jen prohodil, že byli pro ty mladé Němce v Obřím dole. Po zmrzlém sněhu dojel se svým Ratracem až nad Dolní Úpský vodopád, a když je nakládali, divně v nich křupalo. Takové zážitky zůstanou v hlavě napořád. Skupina osmnáctiletých studentů z gymnázia v Halle vedená paní profesorkou se vracela z hřebenu do Pece místo kolem Luční boudy kratší letní značenou cestou Obřím dolem. Cedula je varovaly před ledovým povrchem, i když nahoře u Slezského domu nebyl patrný. U velkého špičatého kamene se šest z nich neudrželo na chodníku a sjelo po trase staré zemní laviny. Nebezpečnému místu starousedlíci říkali jablkový sešup, kdysi se tu zřítíl nosič s krosnou jablek pro Obří boudu. Čtyři lidé včetně paní profesorky se zachytili ještě nahoře o zakrslé stromky a vydrápali se zpět na cestu. Chlapec a dívka sjeli 350 metrů na dno Obřího dolu, což nemohli přežít. Pět

dni nato se sem Horská služba vydala znovu pro tělo zřícené pětadvacetileté Lenky z Prahy.

Ještě nebezpečnější je druhá, tedy polská strana Sněžky. Jednu z nejužívanějších cest v Krkonoších od Slezského domu na vrchol někdy pokryje led. Jsou tu sice nové dvojité řetězy na přichycení, ale kolem nich je dost místa k propadnutí. Minulou zimu jsme 8. března při skialpinistické túře sestupovali na mačkách po zmrzlé cestě a došli ke školní skupině. Děti byly rozvěšené na řetězech, jak se snažily v měkkých botách sejít poslední těžké místo. Myslím, že jsme o ně měli větší strach než jejich doprovod. Víme, co se tady může stát. Jen pár dní potom Wolfik Berger mladší s Tomášem Novákem zachraňovali pana S. z Českého rozhlasu, který při „snadném“ výletu na Sněžku ujel dvě stovky metrů pod Jubilejní cestu a utrpěl zlomeniny nohou, žeber a lopatky. Velmi napínavý příběh tu prožil Vláda Burian. V únoru 1994 kontroloval tyčové značení od Traversu na Sněžku, protože na hřebenech už bylo hlášených 230 centimetrů sněhu. Právě končil na vrcholu, když k němu přiběhly dvě dívky, že jejich spolužačka ušla od řetězů na polskou stranu. Po zmrzlé cestě sestupoval k místu pádu a míjel památník kolegů z HS Štefana Spusty a Jana Messnera. Jistě pomyslel, jak za podobných podmínek tady v lednu 1975 zahynuli i se zachraňovaným doktorem Landou. Dívka ušla po ledovém svahu přes půl kilometru. Do Pece vysilačkou hlásil, že nejspíš k mrtvé po znatelné trase sestoupí sám. Zkušený horolezec to zvládl a až u dívky zjistil, že pád přežila. Zázrakem se zraněná zachytla za suchý stromek nad dalším prudkým srázem. Vláda ji zajistil proti ujetí a po chvíli k nim sestoupil špindlerovský kolega Ludvík Strejček přivolaný ze služebny na Luční boudě. To už sem pádili na skútru kolem Výrovky a přes Bílou louku Přemek Kovářik a Wolfik Berger starší. Oba tu v pětasedmdesátém zažili tragédii svých kolegů. Teď z vysilačky věděli, že jedou pro živé. Kvůli silnému větru nemohli využít přivolaný vrtulník, i tak s pomocí polských záchranářů zraněnou brzy dostali do nemocnice v Kowarech. Vládo, už se tě někdo zeptal, jaké to je zachránit mladého člověka?

Miki Sitte se nechtěně stal profesionálním záchranářem v Peci v důsledku smrti dvou svých kolegů. Předtím na poradě náčelník Ořan Štětka vyzval Jana Messnera, aby si k sobě na Sněžku vzal jako parťáka sezónního pracovníka HS Mikuláše Sittého. Jenže ten musel



U stanice v Peci navazují na Horskou službu další složky integrovaného záchranného systému, 2012.

nečekaně odjet mimo Krkonoše. Na rutinní opravu potrháných řetězů podél ledové cesty proto s Messnerem odešel 16. ledna 1975 další záchranář a zkušený horolezec z Pece Štefan Spusta. Při navazování lan v poškozeném úseku byli svědky pádu turisty na polskou stranu Sněžky a při jeho záchraně se také zřítily. S tímto vědomím Miki nastoupil na Štefanovo místo a zároveň zdědil jeho lavinového psa. Tedy přesněji převzal výcvik rok a půl staré fenky lty. Prvního lavinového psa v Peci od roku 1966 skvěle cvičil Wolfik Berger. Fenka německého ovčáka Herma například při největším lavinovém neštěstí Krkonoš v březnu 1968 v Białym Jaru na polské straně našla pod několikametrovou vrstvou sněhu šest z devatenácti obětí. Výcvik první psůvodi prováděli spíš intuitivně, ale od roku 1978 už jezdili na soustředění ke kolegům s většími zkušenostmi. Miki byl několikrát ve Vysokých Tatrách a později absolvoval s ltou, pak Danem a Terikem soustředění i v rakouských a německých Alpách. Vedle běžné práce záchranáře ho výcvik lavinového psa velmi těšil. Stal se ve spolupráci se Štefanovým bratrem Valeriánem Spustou lavinovým preventistou. I dnes v Peci sleduje sněhové srážky a směr větru, aby si představil jeho ukládání v dobře známých lavinových svazích. Tahle profesní úchylnka mu již zůstane. V okrsku na Mikiho práci s lavinovými psy navázal nejprve jeho syn Michal, dnes tu cvičí dva německé ovčáky Robert Hyča a Stanislav Zmatlík.

Tomáš Novák (služební odznak č. B 1100) je od léta novým profesionálním záchranářem v Peci, nahradil zasloužilého člena Vladimíra Buriana. Pro Horskou službu má nejlepší předpoklady. Výborně lyžuje, zná prostředí, devět let byl dobrovolným členem a je vystudovaný zdravotnický záchranář. Během osmi let života ve žluté sanitce rychlé záchranky získal tolik zkušeností, že každý zraněný v horách bude rád, když jej přijede ošetřit zrovna mladý Tomáš. Jeho praděda Bohuslav Novák působil na boudách okolo Pece už od padesátých let. Jméno dědy je od léta 1997 uvedené v Památníku obětí hor, když ho na Širokém hřebenu nad Modrým dolem zabil blesk. Přitom Bohuslav Novák byl výborným sportovcem, roku 1968 startoval na olympiádě v Grenoblu jako skokan na lyžích v týmu vítěze Jiřího Rašky. Náhlá smrt dědečka přispěla k tomu, že Tomáš je dnes záchranářem v horách. Otec s matkou totiž po dědovi převzali boudu Na Muldě, proto Tomáš vyrůstal na stránkách nad Peci. Je příkladem, kdy členství

v Horské službě přispívá k udržení křehké komunity ve stále se vytlidňujících horských sídlech Krkonoš.

Kouzlo červeného svetru

Zakladatelé Horské záchranné služby dlouho používali vlastní vybavení a ustrojení, prvním fasovaným materiálem byla v roce 1947 khaki látka na kalhoty. Dnes mají záchranáři osobní i skupinové vybavení světové úrovně a modře natřená stanice Horské služby v Peci je nejspíš nejlépe koncipovaná v ČR. Jako na jiných místech je na jejím boku upevněný velký dobře známý znak HS. První legitimaci a bronzový odznak se smaltovým červeným křížem a písmeny HZS dostal každý člen až roku 1952. Dnes užívaný odznak Horské služby navrhl v roce 1955 architekt Jaromír Petřík z Vrchlabí. Až do rozdělení republiky jej užívala i HS na Slovensku. Každý služební odznak má vzadu vyražené přírůstkové číslo. Nejnižší měl v Peci Karel Brabec, první dle abecedy dostal 159. Jaroslav Kácovský měl 167 a Josef Šourek 208. Bohouš Švec dostal roku 1961 odznak A 0496, Vráťa Grešl B 968 v roce 1984 a Tomáš Novák má od roku 2008 B 1100. Ovšem hlavním poznávacím znamením záchranářů Horské služby se stal červený svetr. Prvních padesát šest stejných silných vlněných rozdal hospodář Jaroslav Kácovský v březnu 1950 všem členům oblasti východní Krkonoše. Legendární se staly pozdější slabší červené svetry se dvěma bílými proužky na rukávech. Stejně byla provedená i čepice. Ve věčku svetru upevněný výrazný smaltový odznak upozornil i méně znalé, že nositel je členem Horské služby. Hlavně mladší záchranáři bez svetru s odznakem nevycházeli z domu a byli ozdobou každého horského lokálu. A děvčata dávala chlapům od horské přednost. Mnozí prostřednictvím červeného svetru našli partnerku. Takových příhod je stejně jako těch z ostrých záchranářských akcí. Pozdější červené svetry s modrými rameny už nebyly tak přitažlivé, kouzlo úplně ztratily umělé fleesové materiály. Nyní se retro červené svetry se dvěma proužky vrátili do vybavení HS. Jen místo původního věčka mají rolák se zipem u krku. Chlapcům opravdu sluší.

Horská služba Pec pod Sněžkou tel. 00420 1210 nebo 602 448 444.



Horská služba pod Černou horou

Josef Burda (služební odznak nenalezen) pracoval během války na Pomezích Boudách v Tippeltově boudě, dnes pojmenované Trautenberk. Rodák ze Staré Paky dobře lyžoval a v Malé Úpě se zapojil do práce Bergdienstu, tedy horské služby. V únoru 1945 zažil velkou „záchrannou“ akci po pádu německého vojenského letadla JU-52 na Obřím hřebenu. U havarovaného stroje byla jeho skupina první. S místními dřevaři svázal na saních třiatdvacet mrtvých vojáků zabalených v látce z rozřezaného padáku. S takovými zkušenostmi založil roku 1945 spolu s údržbářem Dintrem, pošťákem Runkasem, lanovkářem Střihavkou a dalšími šesti muži v Janských Lázních Horskou záchrannou službu. Josef Burda vedl okrsek devatenáct let, později byl předsedou národního výboru. Zemřel předloni téměř stoletý. V pozůstalosti jsme našli zajímavou složku s fotografiemi, popisem záchranných akcí a také s děkovnými dopisy. V neděli 13. března 1949 si na lyžích při sjezdu v místě již tehdy zvaném Václavák přivodila dvojitou zlomeninu lýtkové kosti Jennifer, osmnáctiletá dcera britského velvyslance v Praze Sira Johna Pierson-Dixona. Z nalezeného hlášení o zásahu víme, že od horní stanice lanovky k ní sjeli Josef Burda, Ladislav Runkas, Antonín Martin a Jan Bílek. Na „sněžném člunu“ ji vytáhli zpět na Černou horu a svezli do Janských Lázní. Sanitka dívku neodvezla do všeobecné nemocnice v Horním Maršově, jak tehdy bylo běžné, ale přímo na kliniku do Prahy. O týden později velvyslanec na hlavičkovém papíru ambasády poslal vřelé poděkování a nešetřil komplimenty k zasahujícím záchranářům. Ocenil rovněž, že záchranářská jednotka sehnala nezbytné přidělové listky na benzin pro sanitku a přiložil třicet „potřebných benzinových kupónů“. HZS byla spolkem a na svou činnost získávala dary. Kasička vyzývala lyžaře k příspěvku 5 Kčs i v dolní stanici lanovky na Černou horu. Více peněz přicházelo od zachráněných. Do hlášení o zásahu zapisovali do kolonky „dobrovolný příspěvek pro HZS“ obdrženou sumu. Pierson-Dixon nešetřil a věnoval pět set korun. Stejnou částku složil i dvaatřicetiletý ředitel středočeských elektrárén Eman Plašek, když jej s nadvakrát zlomenou nohou pětičlenné družstvo pod vedením Josefa Burdy svázelo z Tewegu „těžkým terénem do veřejné nemocnice v Maršově“. Jen v zimě 1949 měli na Černé hoře desítky zásahů. Ze Zvonkové cesty, po které dnes vede upravovaná sánkařská dráha, transportovalo 7. března šest

mužů Miroslava Zahálku. Devatenáctiletý holič z Červeného Kostelce s těžkým otřesem mozku a tržnou ránou na hlavě byl v šoku a nespolupracoval. Se zlomeninou holenní kosti z trati pod lanovkou svázeli Josef Burda, Karel Hruša a Antonín Martin i místní paní učitelku Zdenu Vojtěchovou. Celý okrsek za sněhové bouře 2. března 1949 šestadvacet hodin „bez spánku a jídla“ hledal pracovníka kriminální služby Františka Funfálka z Pardubic. Po ošetření omrzlin II. stupně jej předali do maršovské nemocnice. Přislíbil zaslat příspěvek pro HZS složenkou přímo do Vrchlabí na ústředí. Jistě byli moc rádi.

Ladislav Urban (služební odznak č. A 1345) měl od léta 1945 strýce v Peci a z Prahy jezdil k němu na hory. Stihl dokončit klasické gymnázium v Londýnské ulici, než musel nastoupit do fabriky. Otec národní socialista získal i s rodinou označení nepřítel nového zřízení. Láďa prožil vojnu sportem v Dukle Plzeň, byl vzpěračem pěrové váhy. Teprve jako dělník dostal doporučení na vysokou školu, ale po několika semestrech utekl na hory. Už šedesát let je doma ve východních Krkonoších. Díky sportu a přimluvě strýce získal místo referenta v odborářské zotavovně Lyžařská bouda vysoko nad Peci. V roce 1961 vstoupil do Horské služby okrsku Černý Důl. Tehdy vznikla fotografie s Láďou z titulní strany. V čekatelské době měl ručitele Josefa Gráfka, vedoucího zotavovny Bobí bouda. Jeho syna Tonika učil lyžovat, než se snad jako jediný z místních lyžařů zabil na dojezdu tehdy ještě neurované sjezdovky Zahradky. Pomníček Tondy Gráfka je tu dodnes. Právě ženatý Láďa Urban neměl kde bydlet, tak od přítele a později významného odpůrce komunistického režimu Petra Uhla koupil v Janských Lázních zastrčenou chalupu u lesa v osadě Černá Hora. Změnil nejen bydliště, ale i okrsek Horské služby. V roce 1964 jako aktivní člen převzal od Josefa Burdy vedení okrsku v Janských Lázních a byl do roku 1994 nejdéle sloužícím vedoucím v Krkonoších. Zasahoval s ním doktor Olda Černý, Láďa Runkas starší, Tonda Střihavka, Jaroslav Štancl, Alois Tippelt, Josef Vetecha. Později se přidali mladší místní kluci Zdeněk Formánek, Vašek Kábrt, Josef Košťál, Jiří Radhaus, Láďa Runkas mladší, Standa Šedivý, Míla Tuček a další. Řešili především úrazy na úzké boulovaté sjezdovce v průseku pod starou lanovkou. Občas se zapojili do hledaček na hřebenech Krkonoš. Při vyprávění nad starými fotkami jsme našli krátký zápis z akce v sedmdesátých letech se zajímavým vzkazem od zachráněné osoby: „Krkonoše se mi líbí ještě

◀ V zimě 1949 táhli na Černé hoře sněžný člun neboli akia vedoucí okrsku Horské záchranné služby Janské Lázně Josef Burda, Ladislav Runkas a Jan Bílek. Takový transport zraněného lyžaře horským terénem mimo cestu je i dnes velká dřina.

Soudržnost okrsku se utužovala také na schůzích, kterým říkali aktiv Horské služby. V Janských Lázních probíhal nejčastěji na Hoffmanově boudě, tedy dost daleko, aby jednání nerušily manželky. V pozdním večeru bylo vše oficiální i osobní řečeno a připíjelo se na prožitě akce. Na konci 60. let u známých zelenožlutých kachlových kamen stáli zleva Jaroslav Štancí, náčelník okrsku Ladislav Urban, Jan Just, už zapomenutý čekatel z Pardubických bud, Josef Vetecha, Jiří Rathaus s manželkou Pavlou a vedle orchestrionu seděl Rudolf Němec. ▶



více, díky + 3 láhve koňaku.“ Načež Láďa zavzpomínal: „Jo, to bylo tak. Do zotavovny Siréna přijeli na pobyt starší manželé z Prahy 8. Pan doktor byl už leta nadšený milovník Krkonoš. Později odpoledne vyjel nedočkavý lanovkou na Černou horu, že sjede na běžkách dolů po Tewegu. Jenže nad Pardubickými boudami odbočil z cesty a zapadl do úzkého koryta Klausáku. Tenkrát hodně mrzlo a sníh byl tak sypký, že se lyžař nemohl vyhrabat nahoru. Jako lékař věděl, že nesmí zůstat stát. Pořád šlapal sníh pod sebou, aby nezmrzl. Když se nevrátil do tmy, volali mi ze zotavovny o pomoc. Manželka popsala, kde by asi mohl být. Rozdělil jsem kluky, aby projeli všechny směry z Černé hory. Byla taková ta jasná, klidná, modravá noc, což pana doktora zachránilo. Zahlédl přes údolí pohybující se světylko a došlo mu, že je hledaný. Křičel, Olda Černý s mladým Láďou Runkasem ho slyšeli a vyprostili. Druhý den paní přinesla tenhle lístek s adresou a k tomu tři lahve koňaku. Myslím, že byly jediné za celou tu dobu. To spíš maminka napsala dopis, že se při záchrane jejího synka ztratilá čepice, jestli bychom ji nemohli nalézt.“

Jiří Hradecký (služební odznak č. B 1346) žije v Janských Lázních přes čtyřicet let a osmý rok je tu starostou. Vyrůstal v sousední Svobodě nad Úpou a každou zimu trávil v partě lyžařů na jimi založené sjezdovce s vlekem Duncan. Po vysoké škole se v létě 1986 dostal k Horské službě. O osm let později převzal od čerstvého důchodce Ládi Urbanu vedení okrsku. Během jeho působení se vše změnilo. Jestliže před tím stačily pro akce dvojce kanady a tři svozné deky, na vznik moderního lyžařského areálu Černá hora musela reagovat i Horská služba. Dnes je po Špindlerově Mlýně a Peci pod Sněžkou okrsek Janské Lázně počtem zásahů společně s Rokytnicí na třetím stupínku vytiženosti. U sjezdovek vznikla nová stanice HS. Od poloviny devadesátých let je tu v zimě stálá služba doplněná o víkendech vycvičenou skupinou patnácti dobrovolných záchranářů. Jirka byl od roku 2000 na Černé hoře zimním profesionálním pracovníkem deset sezón, než odešel na radnici. Většina zásahů se odehrává na sjezdovkách, v Janských Lázních mají v posledních letech v průměru kolem 350 výjezdů. Do toho nezapočítávají takové rarity, jako když během jednoho dne vyjeli třikrát k úrazu nahlášenému na 155, a vždy to byl stejný, nezraněný, jen úplně opilý lyžař z Polska. Při úrazech se zpětně Horská služba nedozví, jestli byl ošetřený pod vlivem alkoholu. Dokonce se to Jirka Hradecký nedozvěděl ani při jednom

z mála smrtelných úrazů, které řešil na sjezdovce. Polský lyžař si v lednu 2009 na černé sjezdovce pod hankem u sloupu č. 10 ve velké rychlosti skočil přes cestu k Zinneckerovým boudám. Letěl daleko bez možnosti změnit směr a narazil do stromu. S přílbou by snad měl šanci přežít. V okrsku Janské Lázně mají ještě jednu zvláštnost. Na Černé hoře je startovací rampa pro paragliding a závěsné kluzáky s největším převýšením v České republice. Proto Horská služba ročně sundává ze stromů dva až tři paraglidy. V posledním roce Jirkovy služby hledali ztraceného letce. Čtyřlenná parta přijela z Polska a místo optimálního větru od jihu proti Černé hoře foukal severák od Sněžky. Nikdo z místních v takových podmínkách nelétal. Tři to vzdali, ale jeden přeci na rampě vybalil padákový kluzák. Vystoupal stovky metrů nad vrchol Černé hory, ale pak se ztratil přátelům z dohledu. Po hodinách marného čekání přivolali Horskou službu. Jiří při projíždění svážnicemi nad Železným dolem zahlédl v protilehlém svahu světlý bod. Když se konečně k místu prodrali, mohli nahlásit jen zbytečnou smrt paraglida. Zaplatil za neochotu smířit se s dlouhou, „zbytečnou“ cestou z domova na jindy atraktivní Černou horu.

Tomáš Vojtěch (služební odznak č. B 1163) převzal okrsek Janské Lázně po Jirím Hradeckém na podzim 2010 a s přestávkou tým vede i dnes. Pochází z Podkrkonoší a jako lyžař chtěl žít na horách. Tak se s rodinou přestěhovali pod Černou horu. U Horské služby je dobrovolným členem od roku 2001 a kromě zásahů na sjezdovce prožil i několik větších akcí na hřebenech. Třeba hledání v lavině zasypané skialpinistky Evy P. v Červenkové muldě o Vánocích 2008 nebo velké úsilí v Bílém Jaru, kde zůstal v březnu 2008 pod lavinou snowboardista. Lokalita je pověstná svým profilem. Masa sněhu utržená z širokého karu se dole nahrne do úzkého koryta a navrší až desetimetrovou vrstvu. Zavaleného hledalo sedm lavinových psů s doprovodem, sedmašedesát českých a třiašedesát polských záchranářů. Mrtvého napíchl lavinovou sondou jeden z družstva složeného z lidí z Janských Lázní a Černého Dolu. Po obrovském tlaku sněhu tělo nevypadalo dobře. Chlapi se rádi vrátili ke své práci na sjezdovkách v Janských Lázních.

Horská služba Janské Lázně tel. 00420 1210 nebo 606 157 936.

www.janske-lazne.cz



Polesný Tonda Peterka na Obřím hřebenu v místě první hledačky, 1998.

Nejmenší a nejvýš položený okrsek Horské služby

Okrsek Horské služby Malá Úpa sahá od vrcholu Sněžky přes rozlehlý a opuštěný Lvi důl, nebezpečný Obří hřeben k Pomezním Boudám s lyžařským areálem SKIMU. Pokračuje na Pomezní hřeben s druhou částí lyžařského areálu U kostela, na Lysečinskou horu, zahrnuje rozlehlou Kraví horu, Dlouhý hřeben a přes Lysečiny sahá až k Albeřicím. K Horské záchranné službě se na konci čtyřicátých let spontánně připojilo více než deset nových osadníků. První byl obchodní příručí František Moučka, potom lesníci Antonín Burián, Josef Flégl a Miroslav Král, pracovníci pošty Stanislav Brabenec a Karel Lóf starší. Ten jediný se v Malé Úpě usadil už před válkou. Z dnešní boudy Trautenberk pracovali v HS správce Alois Chalupa, číšník Karel Sodomka a vrátný Miroslav Švorčík. Členy byli také boudař z Jelenky Čeněk Pernt a vedoucí České boudy na Sněžce Bohuslav Doubrava. V roce 1950 do HS vstoupili hospodář ve Smrčí Jaroslav Kerner a správce boudy Popelka Rudolf Koťátko. Ještě později se přidali Miloslav Bařka a Ota Lejšek z boudy Jelenka. Aktivní byla i nejspíš jediná žena v Horské službě východních Krkonoš, první česká učitelka v Malé Úpě Růžena Jirušová. V Peci se zapsala ještě manželka Karla Brabce Ludmila, ale podle záznamů hospodáře Jaroslava Kácovského služební odznak č. 176, svetr a lyžařské boty vyfasovala jen řídící učitelka. Všichni kromě Lófa z Malé Úpy odešli a o jejich zdejším působení nemáme žádné informace. V Horské službě byli později vedle Karla Lófa mladšího ještě pohraniční policisté Jiří Korda, Jan Růžička a nejdéle Bronislav Zlobický. Tehdy patřila Malá Úpa pod obec i okrsek HS v Peci pod Sněžkou. Oživení přinesli nově příchozí koncem sedmdesátých let.

Lesník Antonín Peterka (služební odznak č. A 0309) nastoupil po vojné na podzim 1972 na polesí Pec pod Sněžkou vedené oblíbeným fořtem Jaroslavem Mertlíkem. Ve stejné době byl Jaroslav vedoucím místního okrsku Horské služby a brzy Tonda Peterku uvedl mezi záchrannáře. Než se zájemce stal řádným členem musel projít tehdy nejméně ročním čekatelským obdobím za dohledu přiděleného ručitele. Tím se Tondovi stal samozřejmě polesný Mertlík a dovedl jej k plnému členství v HS. Nakonec čekatel absolvuje týdenní zimní a potom i letní školu Horské služby. I v čekatelské době se zapojuje do ostrých akcí. Tonda Peterka si křest odbyl při hledačce na Černé hoře. Tehdy v závějích sněhu hledali a našli stádo zatoulaných ovcí. Brzy potom se přestěhoval na Malou Úpu a na Pomezních Boudách žije dodnes. S Jaroslavem Mertlíkem se v roce 1975 sešli na polesí Malá Úpa, Tonda dělal lesního technika. V Horské službě zažil křest ohněm. Každý, kdo se



Profesionální záchrannář Jirka Škoda na Sněžce, 2008.

hledačky německé turistky na Obřím hřebenu v únoru 1976 zúčastnil, nám o tom nezávisle na jiných vyprávěl. Tak emotivně silný byl ten případ. Skupina turistů vyjela lanovkou na Sněžku, ale zhoršilo se počasí. V hostinci Česká bouda čekali na zlepšení, a přestože opak byl pravdou, vydali se po Obřím hřebeni k Pomezním Boudám. Vzadu zůstali manželé Albrechtovi s malými dětmi. Když se přihnala sněhová bouře, nikdo na ně nepočkal, nikdo jim nepomohl. Podél tyčí správně odbočili k Traversu, mladá žena v nedostatečném oblečení již nemohla. Nevěděli, jak je daleko k Jelence. Manžel vzal děti do náruče a po chvíli zjistil, že ho žena nenásleduje. Uvázal na tyč šálu a probíjel se nekonečně dlouhým Traversem k boudě. Tam okamžitě vyhlásili poplach Horské služby. Od Růžové hory sem s přibývajícím tmou postupovala po Traversu dvojice záchrannářů Miki Sitte a Láďa Andrs. Nad Lvim dolem došli na běžkách k tyčované odbočce na hřeben, pak se nemohli hnout z místa. Miki vzpomínal, jak si sundali lyže a po čtyřech lezli do kopce. I po letech se smutkem v hlase líčil dlouhé zdolávání pouhých padesáti metrů. Dál už to nešlo. Těžko odhadovali svou polohu, možná byli hledané ženě nejbliž. Parta z Malé Úpy se snažila dostat od Jelenky na Obří hřeben. Láďa Svoboda později vyprávěl, jak mu silný vítr podebral lyži běžku světové značky Jarvinen a půl metru od špičky ji ulomil jako párátko. Bohouš Švec, který se rozhodl pro práci v HS během svého působení v zotavovně na Pomezních Boudách, má v paměti, jak se po zoufalém pátrání v noci vrátili na Jelenku a v lokále na ně s távavými pohledy čekal pan Albrecht se svými dvěma dětmi. Nejspíš všichni věděli, že ztracená Eva v takovém počasí nemůže přežít. Láďa Urban z okrsku Janské Lázně uvedl, jak překvapivě klidné a jasné bylo rozednění. Sešli se tu snad všichni záchrannáři východních Krkonoš a prohledávali celý prostor mezi Jelenkou a úpatím Sněžky včetně polské strany. Tonda Peterka nejméně dvakrát prošel kolem místa, kde v podřepu schoulenou ženu potom našli, kdo jiný než Wolfík Berger za přítomnosti Přemka Kovářika. Z ledové hroudy vyčníval jen kousek hlavy. Bezmoc záchrannářů při této akci jim dlouho zůstala v mysli.

Ani první individuální záchranná akce Tondy Peterky neměla šťastný konec. Držel pohotovost na Pomezních Boudách a přijal hlášení o zraněném lyžaři na vleku u Nových Domků. Vzal transportní saně kanady a devatenáctiletého kluka brzy našel. Komplikovanou zlomeninu nohy fixoval dlahami a tehdy ještě bez sněžného skútru raněného obtížně vytáhl na saních k Lesnímu zátiší, kde už čekala sanitka. Měl dobrý pocit, jak těžký úraz zvládl. Za dva dny se dozvěděl, že chlapec v nemocnici umřel na emboli. Jistě se mu hlavou honila myšlenka, že to snad nebude tak nešťastně pokračovat. O pár let později přijal na služebně



Boudař Vráťa Grešl (vlevo) před pensionem U dolu v osadě Smrčí, 2015.



Jedno ze zahájení výstav v galerii Celnice na Pomezních Boudách, 2016.

Pomezní Boudy zmatené hlášení, že v Horních Alberčicích leží u cesty lyžař se zlomenou nohou a jsou s ním manželka a dítě. Jenže volající nedovedl popsat, kde k úrazu došlo. Evidentně to tu neznal a nereagoval ani na nabízené orientační body. Tonda zapráhl saně za skútr a dojel do Alberčic. Hledal podél hlavní běžkařské trasy, zajel po Celní cestě až k hranici, rodina nikde. Pak si vzpomněl na zkratku s prudkým sjezdem a tam promrzlého běžkaře našel. Odvezl ho i rodinu k přivolané sanitce a cestou zpět na Pomezní Boudy mu ve skútru došel benzin. Ještě že nebyl daleko od hájovny kolegy z polesí i Horské služby Karla Lófa. Úspěšný zásah spolu zapili. Tonda během pětaticeti let u Horské služby už nikdy nezažil takové zklamání jako při prvních dvou vážných akcích.

Pošták Jirka Škoda (služební odznak č. A 0355) se uměl nadchnout pro správnou věc. V listopadu 1989 zakládal spolu s Dádou Fajtlou Občanské fórum v Malé Úpě, s několika místními prosadil obnovu samostatnosti obce s radnicí v nadmořské výšce tisíc metrů. Později přijal funkci „horského“ starosty, zorganizoval demolicí zprofanovaného proletářského pomníku na Pomezních Boudách. Stejně spontánně na konci sedmdesátých let vstoupil do Horské služby, ručitele mu dělal Tonda Peterka. Jirka prosadil vznik samostatného okrsku Malá Úpa 4. ledna 1990 a byl i prvním profesionálním záchranářem na „zimní úvazek“. V tu dobu k sobě měl jen tři dobrovolníky, Tonda Peterku, Vráťu Grešla a Karla Lófa mladšího. Aby měli kde sloužit, dokončili roku 1999 stavbu stanice HS na Pomezních Boudách, postavenou jako tradiční roubený horský dům. Jirka býval nejprve pošťákem ve Špindlerově Mlýně, známou postavou se stal až v Malé Úpě, když na běžkách jezdil se zásilkami i s novinami od chalupy k chalupě a všude rád pokecal. Na úzkých lyžích sjížděl bravurně, sjezdovky neměl v oblíbě. Ovšem nejraději jezdil sněžným skútre. Vráťa Grešl vzpomínal, jak při hledačce malé holky v údolí Černé Vody projel po hraně potoka závějem, ve kterých by jiní uvízli. Jakmile se stal starostou obce, přenechal své místo mladšímu Tomáši Kopeckému (č. B 1302), který je vedoucím okrsku HS Malá Úpa a sezónním profesionálem dodnes. V okrsku je i s ním šest aktivních záchranářů. Když Jirka Škoda před pár lety v důsledku zákeřné nemoci náhle zemřel, odešly s ním i vzpomínky a mnohé příběhy. Snad vedl kroniku HS, ale tu se nám nepodařilo objevit.

Boudař Vráťa Grešl (služební odznak č. B 968) od 1. května 1980 správcoval na podnikové boudě v Nových Domcích. Na doporučení Jirky Škody se přidal k Horské službě. Během dvouleté čekatelské

doby měl ručitele hajného Karla Lófa. A protože život je plný překvapení, při první samostatné službě na Pomezních Boudách byl povolán ke svozu raněného se zlomenou nohou. Nedaleko hájovny U kostela ošetřil a do Spáleného Mlýna k sanitce na saních za sněžným skútre svezl právě Karla Lófa. Když měl v zimě 1990 v Peci první službu coby profesionální záchranář, svázal ze sjezdovky Hnědý Vrch s rozbitým kolenem výborného lyžaře Mítu Kopeckého, syna okrskového náčelníka Miti staršího. Zvláštní měl už začátek u Horské služby. Zimní školu, což je něco jako závěrečná zkouška, absolvoval v lednu 1984 se skupinou čekatelů na Luční boudě. Vedl je oblastní náčelník Jaroslav Koldovský. Ve sněhové vánici se právě ztratili někde na Stříbrném hřebeni manželé z Německa. Náčelník ze skupiny vybral podle svého soudu nejlepší adepty a zařadil je do pátracího týmu. Všichni šli na běžkách, pouze kolega z kurzu Pavel Jirsa ze Špindlerova Mlýna již měl později všemi záchranáři užívané skialpinistické lyže. Pavel byl úspěšným reprezentantem ve skialpinismu a po náhlém úmrtí Adolfa Klepše na podzim 2017 je současným náčelníkem HS oblasti Krkonoše. Tenkrát na Stříbrném hřebeni to byla pro všechny výjma Koldovského první těžká akce. Ve vánici se ztratili i samotnému náčelníkovi, nebo on jim. Pomohly vystřelené svétlice, vytyčenou oblast prohledali. Při návratu na Luční boudu znaveným adeptům Koldovský oznámil, že se právě stali záchranáři Horské služby. Nešťastné turisty našli až na jaře, zemřeli na polské straně hor.

Horská služba Malá Úpa tel. 00420 1210 nebo 606 157 935.

Galerie Celnice na Pomezních Boudách

V posledním domě obce Malá Úpa najdete kromě obecního úřadu také Galerii Celnice. Jan Šmíd do posledního ledna 2018 vystavuje působivé fotografie krajiny. Po něm Jan Bergman uvede výstavu Krkonoše na starých rytinách a litografiích, z nichž některé jsou i z Malé Úpy. Výstava navazuje na úspěšnou stejnojmennou knihu. Z jednorázových akcí vás může zaujmout prezentace fotografií z Nepálu a Tibetu Josefa Kalenského 15. února v osm večer. I letos v Galerii Celnice rozšiřují úspěšné výtvarné dílničky Dany Augustové, nově i s ukázkami smaltování. Program najdete na stránkách obce.

Informační centrum Horní Malá Úpa, Pomezní Boudy, PSČ 542 27, tel.: 499 891 112, e-mail: info@malaupa.cz. Je otevřené denně od 9.00 do 17.00 hodin, mimo sezónu od 10.00 do 16.00. Dobře se tu domluvíte německy i polsky.

www.malaupa.cz



Okrskový náčelník Petr Libřický by uvítal mladé zájemce o práci dobrovolných záchranářů Horské služby. Aby mohli nosit červený svetr a služební odznak, dostali kvalitní vybavení, jezdili na zajímavá soustředění i do Alp, musí projevit dlouhodobý opravdový zájem. Měli by žít ve východních Krkonoších, umět lyžovat, zvládnout náročné fyzické testy a naučit se zdravotní vědu. Skutečné nadšení adeptů se projevilo během nejméně dvouleté čekatelské doby. V týdenní letní škole v některé skalní oblasti se naučí základy horolezectví. Hlavní prověrkou je závěrečná zimní škola. Během sezóny mají patnáct služeb na sjezdových tratích, v létě například vyrábějí tyče pro značení cest. Jsou připraveni, že zazvoní telefon a dostanou pokyn vyrazit do hor na pomoc někomu v nouzi. Učitel Petr Libřický měl ve své třídě v Horním Maršově šikovného žáka Tomáše Nováka. Teď je s ním v jednom okrsku a jako dobrovolný člen se při akci řídí Tomášovými pokyny profesionálního záchranáře.

Na hřbitově pod starým kostelem v Horním Maršově stojí v dolní řadě až skoro vzadu hrobka s jediným jménem Robert Renner. Z dobře zachovaného nápisu se dozvíme, že byl na panství Czernin-Morzinů hraběcí lesním kontrolorem a hlavním lovcím. Text končí neurčitým sdělením, „zemřel při neštěstí v horách 2. února 1935“. Jeho příběh je však popsán hned ve třech kronikách včetně maršovské, která připomíná i Rennerovu aktivní činnost v místních spolcích. Dvaapadesátiletý lesní úředník se vracel s dcerou a její kamarádkou z Prahy ve sněhové vánici při teplotě -17°C z Luční boudy do Maršova. V Lučním sedle u kapličky zvolil směr na zavátou letní cestu klesající přímo do Modrého dolu. Tedy přes známé lavinové pole. Utržený sněh zasypal lesníka a pražskou slečnu. Dcerku lavina odhodila stranou. Její křik v přibývajícím tmě zaslechl lyžaři na tyčované cestě a dovedli ji do jednoho z armádních srubů na Výrovce. Tam pobýval také plukovník jezdecký Josef Šourek, pozdější zakladatel Horské služby v Peci. Zúčastnil se nejspíš svého prvního pátrání v horách, navíc společně s Ottou Berauerem. Známy lyžařský instruktor z Luční boudy a bratr mistra světa v severské kombinaci Gustla Berauera byl potom starostou v Peci. Těla našli až za svítání druhý den ráno. Tu mrazivou noc zemřelo v Krkonoších šest lidí a 2. a 3. února 1935 nazvali „černou sobotou a nedělí“. Smrt tolika lidí včetně známého maršovského lesníka podnítila faktické založení Horské služby, i když formálně vznikla o rok dříve. Po sérii neštěstí vytvořili učitelé lyžování, boudaři, hasiči, dřevaři a lesníci záchranná družstva. K nim odkazuje svůj čtyřiaosmdesátiletý původ současná moderní Horská služba.

Petr Libřický (služební odznak č. B 1134) měl před sebou kariéru profesionálního fotbalisty, jenže přišla opakovaná zranění kolena. S tím se nemohl přihlásit na sportovní fakultu, náhradním řešením byl učitelský obor fyzika na Pedagogické fakultě v Hradci Králové. Jako fotbalista z Pardubic nebyl dobrým lyžařem, ale vše se změnilo po nástupu do školy v Horním Maršově v září 1991. Sice ještě řadu let ze zálohy řídil maršovský fotbalový tým v době největších úspěchů posledního čtvrtstoletí, ale brzy zvítězily sporty spojené s životem v horách. Sportovní nadání mu pomohlo dobře zvládnout lyžování, navíc patří i ke zkušeným paraglidistům. Už deset let je ředitelem základní školy ve Špindlerově Mlýně s rozšířenou výukou přírodních věd a hlavně sportu. Z Maršova denně dojíždí, zpět se občas vrací přes kopce. Za tři hodiny je spolu s kolegou učitelem na skialpinistických lyžích

z Pláně kolem Bufetu Na rozcestí, po úbočí Světlé hory v Maršově. Několikrát se domů vrátil vzduchem na padáku. Odstartuje nad Špindlem, termika Černé hory mu dopřeje další potřebnou výšku a přistane u svého domu v Horním Maršově. Když vedl fotbalové tréninky v místní tělocvičně, chodili si zahrát i kluci z Horské služby. Přesvědčili Petra, aby se k nim přidal. Čekatelem se stal roku 1997, hned po absolvování zimní školy 1999 byl slavnostně vyřazený oblastním náčelníkem Jiřím Dunkou za člena HS okrsku Pec pod Sněžkou. Za dvacet let zažil mnohé, s úsměvem vzpomíná na záchranu lyžaře v Modrém dole. Spolu s profesionálním záchranářem Ivošem Doležalem dojeli skútem k boudě Na výsluní a dál na lyžích táhli saně akia starým lesem prudce do kopce. Lyžař se ohlásil telefonem ze Studniční hory vpravo od lavinového svahu. Tam jej nad hranici lesa také našli. Byl to lékař a měl otevřenou zlomeninu bérce. Spolu s ním v zakázaném prostoru lyžovala výrazně mladší slečna. Pan doktor při ošetření a svozu neřešil své těžké zranění, ale nahlas vymyslel, co řekne své manželce čekající dole v údolí. Měl na to dost času, celá akce zabrala šest hodin. Na listopadové schůzi 2016 byl Petr Libřický v tajném hlasování zvolen vedoucím okrsku. Funkci přijal s pokorou. Ví, že navazuje na výrazné osobnosti předchozích náčelníků Horské služby, jako byl Karel Brabec, Václav Prokop, František Skalický, Míša Kopecký, Miloš Klečka. Taky s vědomím, že poprvé není vedoucí okrsku z Peci, ale ze sousedního Horního Maršova.

Když jsme si ve čtvrtek 30. listopadu 2017 s Petrem Libřickým povídali o současné Horské službě, zrovna řešil první hledačku letošní zimy. Akci řídil profesionální záchranář Petr Hais a vedoucímu okrsku hlásil, že z prostoru Sněžky přijal tísňové volání dvojice mladých lidí. Potom zůstal jejich vybitý telefon nedostupný. Deset záchranářů zanechalo své práce a vydalo se prohledávat východní svahy Sněžky nad Lvím dolem. V novém sněhu našli stopy, po chvíli v těžko průchodném terénu na Prostřední hoře i odhozené běžky. Mezitím Horská služba požádala policii, aby zajela terénním autem do Lviho dolu. Tam skutečně vystrašený pár v půli cesty ke Spálenému Mlýnu uviděli. Odvezli je na stanici HS v Peci, kam se vrátili z hřebenu odvolání záchranářů. Předali jim odhozené lyže a vysvětlili, že se neodbočuje ze značené tyčované cesty a do hor patří plně nabitý telefon se zapnutým příjmem mobilních dat. Kdyby mladí měli ve svých chytrých telefonech staženou aplikaci Horské služby, pátrání by bylo mnohem jednodušší.

www.hornimaršov.cz



Pásku při slavnostním otevření Peckého pivovaru 25. listopadu 2017 přestřihli za asistence Jany Niklové pravidelní hosté hotelu spisovatel Michal Viewegh a herec Pavel Nový, majitel Vladimír Nikl a starosta města Alan Tomášek.

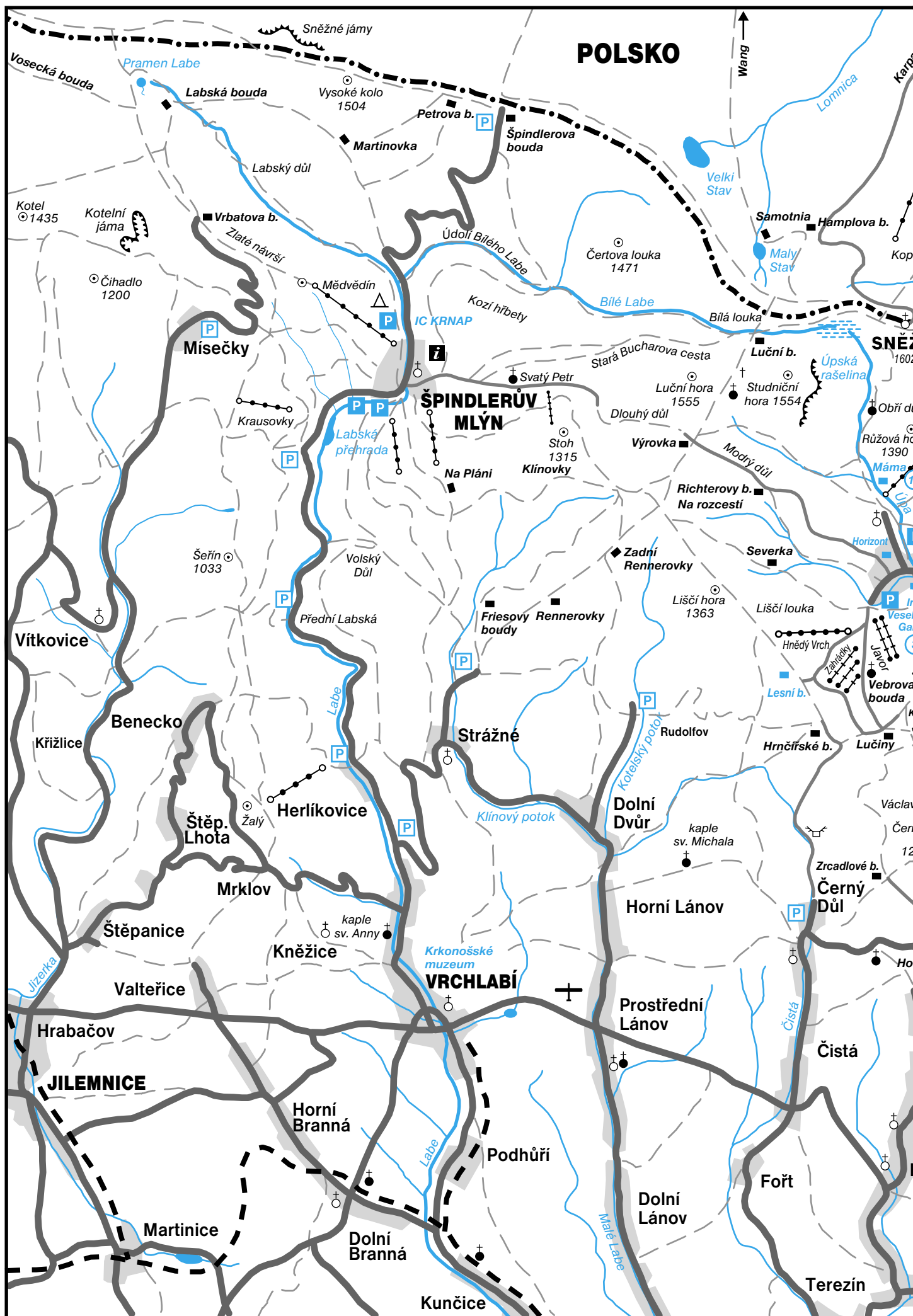
Pivo Sněžka vaří u Wellness hotelu Bouda Máma

Od října 2017 se v Peci pod Sněžkou vaří místní pivo Sněžka. Zvykli jsme si, že Vladimír Nikl si nedává malé cíle, a hlavně je se svou rodinou a týmem spolupracovníků brzy realizuje. Zastaralou horskou boudu přeměnil na komplex Wellness hotel Bouda Máma, nabízející jednu z nejlepších služeb v kraji pod Sněžkou. A teď u hotelu na osamoceném místě uprostřed lesa v Růžovém dole otevřel první pivovar v údolí horského města Pec pod Sněžkou. Jméno piva Sněžka není jen obchodní značkou. Pro vaření je důležitá kvalitní měkká voda bez příměsí kovů a solí. Při jízdě lanovkou na Sněžku jsou v dolním úseku vidět prudké kamenité svahy, pod kterými je historické jímání vody pro Boudu Máma. Naměřenými hodnotami látek odpovídá kvalitě kojenecké vody. Ovšem vlastnosti piva Sněžka určuje především sládek, nejdůležitější postava každého pivovaru. Vladimír Nikl oslovil Jana Kylbergera původem z Plzně. Kvůli politickému angažmá rodičů nesměl studovat, tak si ve městě piva vybral učební obor sladovník. Teprve jako dělnický kádr se dostal na potravinářskou průmyslovku. Vzdělání završil studiem kvasné chemie a bioinženýrství v první dámě oboru pivovarnictví, legendární profesorky Gabriely Basařové na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze. Výborné praktické učitele poznal také během prvních let sládkovské kariéry v Plzeňském Prazdroji. Po revoluci pracoval sedm let v pivovaru Gurten u švýcarského Bernu. Tam Jan Kylberger začínal i s inženýrským titulem od piky, až se vypracoval na šéfa laboratoře. Po dalším působení ve velkém českém pivovaru přijal nabídku z Pece pod Sněžkou vytvořit nová piva v malých objemech, a proto s tradiční poctivou chutí. Velké pivovary produkují pivo se zárukou nejméně půl roku, ovšem na úkor chuti a obsahu vitamínů. Filtraci a pasteraci odstraní vše živé. Kvůli stlačení ceny často šetří i na základní surovině, pivo vaří z nejlevnějších sladů. Proto dnes znalci hledají tradiční chuť českého piva právě v minipivovarech, jako je ten nově otevřený v Peci. Tady piva nefiltrují a nepasterizují, aby měla přirozený obsah kvasinek i vitamínů B. Jan Kylberger ovlivňuje konečnou chuť piva při všech fázích výroby. Na začátku vybere kombinaci sladů z osmi druhů, které pro dané pivo zvolil. Některé slady jsou dvakrát tak drahé, než jaké užívají velkoproducenti, ale mají unikátní vlastnosti. Další rozhodnutí sládky čeká při vaření rmutů, doba varu i prodlev určují charakter piva. Po scezení jde várka zpět do kotle jako sladina a vaří se s chmelem. Uměním sládky je určit, jaký chmel, kolik, v který okamžik přidat a jak dlouho vařit. Tím předurčí nejen hořkost,

ale i vůni piva. V Peckém pivovaru mají pět druhů chmele, od klasického žateckého poloraného červeňáku až po americké chmely na svrchně kvašená silnější piva. Po usazení horkého kalu se mladina ochladí na 10 stupňů u spodně a na 20 stupňů u svrchně kvašených druhů. V kádi se přidají pivovarské kvasinky a zase záleží na kreativitě sládky, jaké zvolí a při jaké teplotě nechá přeměnit cukr na alkohol. Tady ve spílce se rozhoduje o obsahu alkoholu. Až po tuto fázi zabere výroba piva přibližně deset dní. Následuje nejméně měsíční zrání dříve v sudech a dnes v nerezových tancích. Z předpokládané startovací roční produkce tisíc hektolitrů se nejméně čtyřicet procent vyčepuje v hotelu. Stejná část se v Peckém pivovaru stočí do litrových a půllitrových lahví. Dárková balení mají i keramický uzávěr.

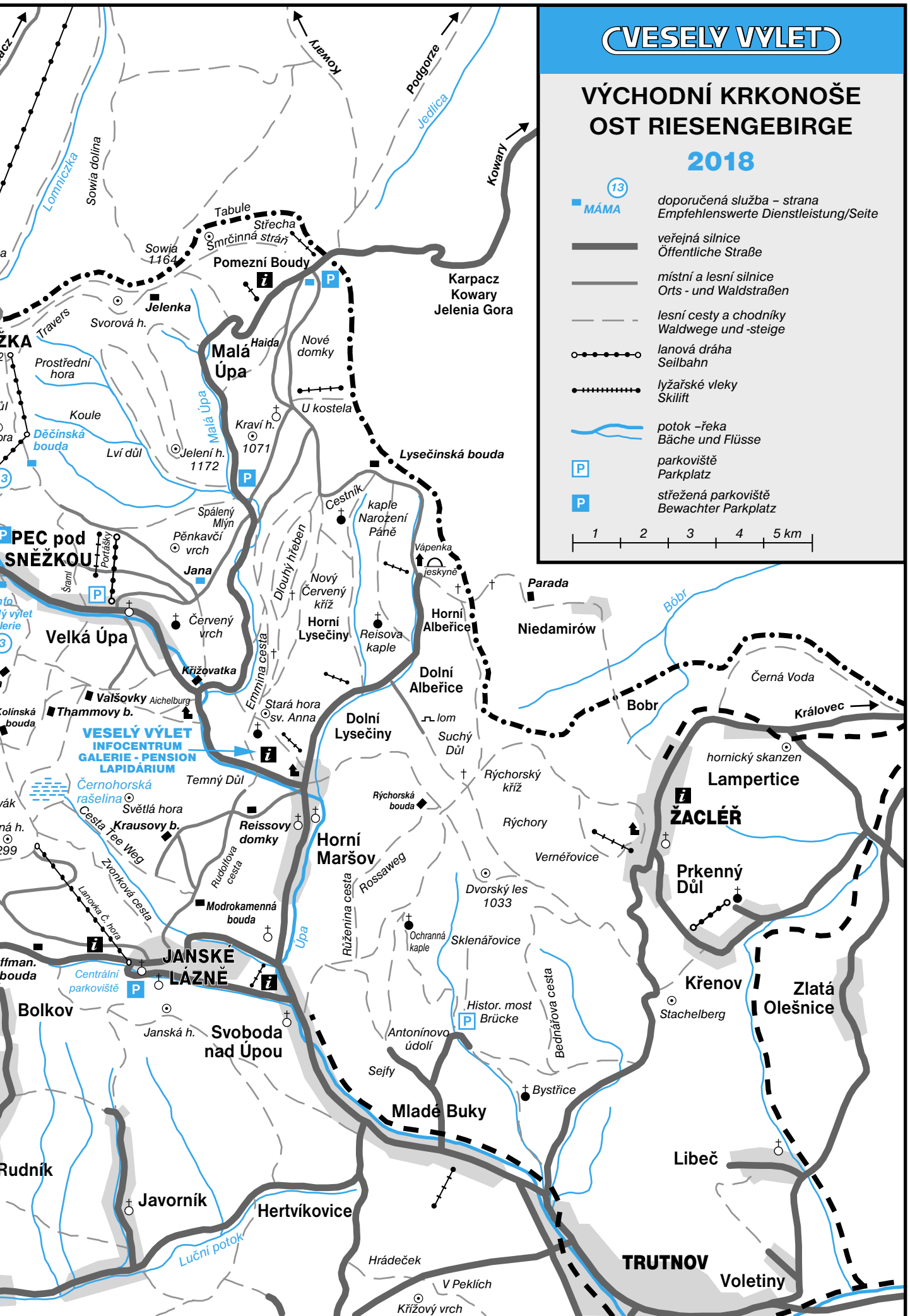
Pecký pivovar vaří v základním programu čtyři druhy piva Sněžka, světlou desítku a dvanáctku pšezněského typu, tmavou třináctku a speciální pivo IPA o „krkonošské síle“ 1 603 metrů, vlastně 16,03 stupňů. V průběhu roku sládek Jan Kylberger dohlíží na receptury a jistě připraví další speciální piva. První speciál je Vánoční černá Sněžka 16,03 stupně, na čepu je od soboty 23. prosince pouze do Tří králů, tedy do soboty 6. ledna. Na výrobě se podílí druhý sládek Vladimír Černý z Černého Dolu. Návštěva Peckého pivovaru je chuťovým, čichovým i vizuálním zážitkem. Průhledem do varny je vidět sládek při práci. Vedle ochutnávky piva nabízí pivovarská restaurace speciality z grilovaného masa i vlastní udriny. Dobré jsou třeba prosté chlebové placky potřené sádlem z místní pece využívané pro pečení čerstvé pizzy. Součástí pivovaru je i moderní pivní lázeň, kterou si mohou zamluvit i neubytovaní hosté. Rozmanitou nabídku hotelu doplnil v podkroví pivovaru zrcadlový sál pro cvičitele aerobiku nebo jógy. Po předchozí dohodě si skupina může objednat exkurzi v pivovaru. Všechny čtyři druhy piva Sněžka se čepují i v hotelové restauraci s opravdu bohatým jídelním lístkem. Pivovarská i hotelová restaurace jsou jen deset minut od dolní stanice lanovky na Sněžku, otevřeno mají po celý rok denně od 11 do 23 hodin. Lahvové pivo Sněžka i v dárkovém balení je k dostání na několika místech v údolí, včetně obou provozoven Veselého výletu.

Pecký pivovar a Bouda Máma Wellness hotel v Peci pod Sněžkou
čp. 124, PSČ 542 21, majitel Vladimír Nikl, tel. hotel: 602 304 989,
tel. rezervace ubytování: 244 465 666, e-mail: hotel@boudamama.cz,
www.boudamama.cz. Domluvíte se i německy, polsky a anglicky.



VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBERGE 2018

- 13 MÁMA** doporučená služba – strana
Empfehlenswerte Dienstleistung/Seite
- veřejná silnice**
Öffentliche Straße
- místní a lesní silnice**
Orts- und Waldstraßen
- lesní cesty a chodníky**
Waldwege und -steige
- lanová dráha**
Seilbahn
- lyžařské vleky**
Skilift
- potok – řeka**
Bäche und Flüsse
- P parkoviště**
Parkplatz
- P střežená parkoviště**
Bewachter Parkplatz
- 1 2 3 4 5 km





Stejně jako jinde se v Peci děti z rodiny Josefa Mohorna z Abrahámových domků učily lyžovat vzájemně metodou pokus – omyl. Dnes začátečníky v LIVE parku vedou vyškolení instruktoři a brzy dokáží přejít z výcvikové plochy s pojízdným kobercem na sousední upravené sjezdovky.

SkiResort ČERNÁ HORA – PEC, provozuje společnost MEGA PLUS, Janské Lázně čp. 265, PSČ 542 25, infolinka 00420 840 888 229, e-mail: skiresort@skiresort.cz.

www.skiresort.cz

Sjezdovky jsou pro ukázněné lyžaře bezpečné

Pamatujeme před lety závěr lyžařské sezóny v Peci, kdy tři místní výborné lyžařky skončily bez vlastní chyby s těžkým zraněním v nemocnici. Lenku srazil lyžař přímo na kotvě vleku, do Mileny a Olgy narazili šusaři na sjezdovce. Na trati v Rokytnici dokonce sjezdař bez zábran srazil záchranáře Horské služby, když ošetřoval zraněného lyžaře.

Příběhy o problémech lidí v lavinách nebo při bloudění ve vánici se nedějí často. Nejohroženějším hostem Krkonoš je lyžař na sjezdovce. Spouští se z prudkých kopců a gravitace mu poskytuje slastnou rychlost. Přímý kontakt vlastními nohama se sněhem je jiný než třeba rychlá jízda na kole. Ovšem bez brzdy a kapoty jsou i nárazy a pády nebezpečnější. Mezinárodní lyžařská federace FIS vypracovala už roku 1967 první lyžařská pravidla, jejichž dodržování úrazy omezuje. Proto se i při stálém nárůstu naježděných kilometrů úrazovost snižuje. Lyžařské desatero je vystavené u dolních stanic lanovek a vleků. Každý by je měl alespoň jednou za sezónu přečíst, aby si zásady oživil a neohrožoval sebe ani druhé lyžaře. Nejvážnější úrazy vznikají při nárazu do překážky nebo srážkou dvou lyžařů. SkiResort ČERNÁ HORA – PEC ročně pro zajištění bezpečnosti svých klientů vynakládá nemalé úsilí. Lyžaře chrání stovky metrů výstražných plotů, matrace na sloupech i sněžných dělech. Sjezdovky jsou po obou stranách vyznačené, stejně jako křižovní cest, dojezdy k vlekům a případná vytátá místa. Zbývá jen respektovat uzavření sjezdovky při úpravě nebo zasněžování, pro organizovaný trénink či lyžařské závody. Pracovníci areálu každý den před provozem projíždějí sjezdové tratě a kontrolují všechny bezpečnostní prvky. Oficiální sjezdařské tratě jsou zajištěny jako nikdy předtím a je jen na lyžařích, jestli se vrátí domů v pořádku. Přes všechno, nejlepší prevencí nejen na sjezdovkách je vzít rozum do hrsti.

V LIVE parku se učí lyžovat

Lyžování je přirozeným pohybem jako běh nebo plavání. Kdo se jednou naučí ovládat lyže, již to nikdy nezapomene. V České republice mají lyžování a snowboarding tradici a jsou oblíbeným sportem i zábavou. Sjezdovku dokáží sjet milióny lidí, ve srovnání se světem lyžuje nebývale velká část naší populace. V dnešní době mohou být začátky příjemné a efektivní. SkiResort ČERNÁ HORA – PEC je dobře připravený pomoci tisícům začínajících lyžařů a snowboardistů, nebo i těm, kteří se chtějí pod odborným vedením zlepšit. V regionu působí propracovaný systém služeb SkiResort LIVE s nabídkou kvalitní lyžařské školy, půjčovny špičkového vybavení a servisu. Jen před letošní zimou do vylepšení šesti lyžařských LIVE parků investoval dvacet miliónů korun. Je připravených sto padesát instruktorů s licenci profesionálních učitelů lyžování, najednou je v plné sezóně v akci až sto lidí v modrých kompletech zvyzně-

ných svítivě žlutou barvou. K moderní výuce využívají pojízdné koberce, které jsou pro začátečníky pohodlnější než vleky. V Černém Dole je jedna z největších výukových ploch v ČR se stometrovým a třicetimetrovým pojízdným kobercem a vlekem Veronika pro pokročilejší žáky. Je přístupná s běžným skipasem i mimo výukový program. Pec má v dolní části sjezdovek Javor vytyčenou plochu s devadesátimetrovým a pro úplné začátečníky patnáctimetrovým kobercem. Především pro hosty z horních bud jsou menší výuková místa na Černé hoře a na Zahradkách u horní stanice Klondike. Nový je i čtyřicetimetrový koberec v LIVE parku ve Velké Úpě. V Janských Lázních má hlavní výukové místo Formánky dva pojízdné koberce. Pro malé lyžaře slouží různé výukové pomůcky. Nemusí vědět, kde je vlevo či vpravo, zatočí k figurce králíka a zastaví před mašinkou. Dětský slalom jim pomůže přirozeně projet vytyčenou trasu. Určitě je dobrá rezervace telefonem (Janské Lázně 733 737 840, Pec 734 621 271, Velká Úpa 734 621 272, Černý Důl 734 621 273) nebo elektronickou poštou (livepec@skiresort.cz). Na Javoru, Formánkách, Velké Úpě a v Černém Dole je ve vyhrátém prostředí zajištěný babysitting, tedy aktivní hlídání dětí. Půjčovny vybavení na lyže, běžky, skialpy, snowboard a saně jsou v Janských Lázních u kabinkové lanovky, na Formánkách, v Peci u Javoru, v Černém Dole a ve Velké Úpě, kde mají i nový špičkový stroj Wintersteiger na údržbu lyží. Testovací centra lyží značky Atomic – Salomon s možností vyzkoušet nejlepší modely lyží jsou v Peci, Janských Lázních a ve Velké Úpě.

Lyžařský region SkiResort ČERNÁ HORA – PEC, největší lyžařský resort v Česku, pět vzájemně propojených areálů nabízí v Černém Dole, Janských Lázních, Peci pod Sněžkou i s Velkou Úpou a ve Svobodě nad Úpou 8 lanovek, 38 vleků či pojízdných koberců s více než 44 kilometry sjezdových tratí. Takovou nabídku dobře propojených sjezdovek s jedním skipasem nenajdete nikde jinde v České republice. To vše v prostředí našich nejvyšších hor s dominantní Sněžkou zpřístupněnou kabinkovou lanovkou. Lyžaři mají jistotu, že skibus přijede podle jízdního řádu a vzhledem ke zvýšení počtu spojů je i v nejoblíbenějších termínech hlavní sezóny pro každého místo.

RADY PRO LYŽAŘE

Zajištěné parkování – V Janských Lázních zaplatíte na parkovištích u kabinkové lanovky a Lesního domu i u Hofmannových bud 70 Kč za konkrétní den. Zdarma je při provozu večerního lyžování na Protěži Centrální parkoviště v době 17–24 hodin. V Černém Dole a ve Svobodě nad Úpou je parkování zdarma. Na všech parkovištích v Peci pod Sněžkou a ve Velké Úpě parkují jednodenní lyžaři s platným skipasem za cenu 70 Kč na den, musí však při svém odjezdu předložit obsluze

Pětiletý Matýsek vstoupil do chodby našeho pensionu a hned prohlásil: „Tady se mi nelíbí, tady nebudu.“ Cítilivý chlapec podobně reagoval na všechno, čeho se bál. A to s ním maminka Kristýna přijela do Krkonoš, aby se naučil lyžovat. Sama nelyžuje, proto chtěla synovi dopřát dobrého učitele. Doporučili jsme jim lyžařskou školu u Javoru v Peci. Vystrašený Matýsek usměvavého instruktora lyžování ubezpečil: „Lyžovat nechci a tady nebudu.“ Maminka jej přesto předala pro individuální výuku a raději se do areálu vrátila s trochou obavy až za nějaký čas. Instruktore opět s úsměvem pravil: „Matýsek nebyl úplně snadným žákem, ale společně jsme to dobře zvládli.“ Malému bylo líto, že už musí odevzdat půjčené lyže a především helmu. Na další lekce se těšil. Brzy sjížděl sám cvičnou louku a při druhé návštěvě Krkonoš celý nadšený v pensionu hlásil: „Už sjedu i velkou sjezdovku.“ Právě se zrodil další lyžař.



parkoviště kartu s jednodenní dospělou jízdenkou nebo účtenkou z nákupu. Při večerním lyžování na Javoru je parkování na parkovišti P4 (Zelený potok) od 17 do 22 hodin zdarma.

Provozní doba – Areály ve SkiResortu mají jednotnou provozní dobu po celou sezónu. Všechny lanovky a dlouhé vleky jezdí od 8.30 do 16 hodin, krátké vleky od 9.00. Mezi 16.15 a 18.00 hodinou jsou sjezdovky uzavřené, aby dostatečně vymrzla upravená trať pro rolbování. Na těch nejdelších osvětlených sjezdovkách začíná večerní provoz ve sjednoceném čase v 18 hodin. V provozu jsou podle aktuálních sněhových podmínek. Informaci o tom, která ze sjezdovek je otevřena pro večerní lyžování, najdou lyžaři na www.skiresort.cz.

Večerní lyžování na Javoru 1 a 2 v Peci a na Protěži v Janských Lázních je nejvyšší v Česku a probíhá denně od 18 do 21 hodin. V Peci jde o třetí nejdelší osvětlený svah v Česku a v Janských Lázních najdete dokonce nejdelší sjezdovku pro večerní lyžování v ČR. Na sjezdovce U lesa je večerní provoz v pondělí, úterý, ve čtvrtek a v neděli. Tento svah ale slouží především pro ubytované na boudách v okolí a sjezdovka není dostupná od parkoviště. Na sjezdovce Modřín ve Velké Úpě se lyžuje denně už od 17:30 také do 21 hodin. Nejlevnější jízdenka je 150 Kč při lyžování od 19 do 21 hodin. Večerní lyžování na Duncanu ve Svobodě nad Úpou je ve dnech čtvrtek až sobota od 17 do 20 hodin. Na tomto vleku je nejlevnější jízdenka od 18 do 20 hodin za 150 Kč pro všechny věkové kategorie.

Skipas – Dobře si rozmyslete, kolik dní budete lyžovat, s prodloužením pobytu se vám snižuje cena, v porovnání s cenou za jeden den. V ceně šesti a sedmidenního skipasu je i večerní lyžování zdarma. Děti před dovršením šesti let věku v den zakoupení jízdenky lyžují zdarma v doprovodu dospělého lyžaře (Paket MALÉ DÍTĚ). Děti do dovršení 12 let lyžují za dětské jízdné. Junioři od 12, až do dovršení osmnácti let, mají stejně jako senioři nad 63 let nižší cenu jízdného oproti dospělým. Zvýhodněné rodinné jízdné se vztahuje pouze na vlastní děti a juniory. Na webu resortu najdete tabulku s cenami rodinného jízdného. Slevy mají také organizované školní skupiny nad deset žáků, které předloží jmenný seznam s razítkem školy a uvedenou zodpovědnou osobou. Jednotlivá jízdenka na Černou horu stojí 180 Kč, na Portášky a Hnědý Vrch 140 Kč, Javor, Smrk 80 Kč. Při opakovaných jízdách raději využívejte bodovou jízdenku. Časový zámek je u této přenosné jízdenky pouze jedna minuta. Tím ji může využít více osob. Na turniketu vidíte, kolik bodů vám ještě zbývá. Zůstatek bodové jízdenky pod 25 bodů si můžete nechat dobít nebo vyplatit. Čipovou kartu zálohovanou 50 Kč vrátíte v automatu nebo v pokladně. Vedlejší sezóna s levnějším jízdným trvá do 8. 12. 2017 a potom opět od 3. 4. 2018. Standard sezóna je od 9. 12. 2017 do 24. 12. 2017, od 2. 1. 2018 do 19. 1. 2018 a od 5. 3. 2018 do 2. 4.

2018. Top sezóna je od 25. 12. 2017 do 1. 1. 2018 a od 20. 1. 2018 do 4. 3. 2018.

Skibus – Ve SkiResortu ČERNÁ HORA – PEC jezdí několik skibusových linek. Novinkou letošní sezóny je SkiTour Express na trase Pec – Velká Úpa – Janské Lázně – Černý Důl a zpět, který zvládne cestu o 13 minut rychleji než zastávkový Skibus červené linky. Ten, který jede patnáctkrát a zpět osmáctkrát za den od 23. 12. do 25. 3. Zastavuje na všech autobusových zastávkách, celá trasa trvá maximálně 45 minut. Při nejvyšším odpoledním provozu je interval pouze 40 minut. Skibus modré páteřní linky jezdí od 23. 12. do 18. 3. z Janských Lázní do Černého Dolu. Během dne můžete využít „rychlý“ skibus mezi zastávkami Hofmanky Express a Černým Dolem, se kterým přeprava z areálu do areálu trvá jen 10 minut. Skibus žluté páteřní linky spojuje od 23. 12. do 18. 3. šestnáctkrát za den skiareál Černá hora s autobusovým a vlakovým nádražím ve Svobodě nad Úpou. Ve městě Pec pod Sněžkou jezdí další tři linky CITY BUS, první po trase hotel Horizont – Malá Pláň – Javor až do konce lyžařské sezóny. Druhý po trase dolní stanice lanovky Sněžka – autobusové nádraží – Javor a třetí Velká Pláň – Malá Pláň – Javor.

Lyžařské propojení Janských Lázní s Peci pod Sněžkou zvané SkiTour se osvědčilo. Od horní stanice Černohorského Expressu vás v intervalu 15 minut vyveze 300 metrů speciálně upravená rolba až pro dvacet lidí na nejvyšší bod trasy. Na lyžích sjedete tři kilometry do sedla pod Kolínskou boudou, kde nasednete do jiné rolby směřující k Pražské boudě. Odtud sjíždíte na sjezdovky v Peci. Pozdější návrat skibusem od stanice Javor trvá do Janských Lázní asi 35 minut. Služba je v ceně vašeho skipasu, v případě bodové jízdenky vám ubude 10 bodů. U řidiče rolby si mohou za 50 Kč koupit jednorázovou jízdenku i běžkaři nebo pěší hosté.

Úpravu tratí pro běžkaře zajišťuje SkiResort ČERNÁ HORA – PEC v celkové délce devadesát kilometrů. V návaznosti na lanovku Černohorský Express je pravidelně upravená sánkařská cesta dlouhá tři a půl kilometru s převýšením 560 metrů. Saně si vypůjčíte přímo v budově dolní stanice kabinkové lanovky v Janských Lázních. V areálu ve Svobodě nad Úpou na Duncanu, na Černé hoře na Sportu 3, v Černém Dole a rovněž v Peci pod Sněžkou na Klondike 1 si na slalomové trati s časomírou můžete se svou školní nebo firemní skupinou uspořádat lyžařské závody. Nalyžované kilometry si podle čísla vašeho skipasu najdete na stránkách www.skiline.cz. Zároveň si výsledek porovnáte s denním průměrem ostatních lyžařů. Na denně aktualizovaných webových stránkách SkiResortu jsou informace o stavu běžeckých tratí, sjezdovky vám přiblíží webové kamery. Přeprava běžkařů a sánkařů v Janských Lázních je pouze na kabinkové lanovce.



Na otevření Ski muzea přijely osobnosti klasického lyžování, především skokani na lyžích. S Josefem (úplně dole) a Stanislavem Slavíkovými (vzadu vpravo) se vyfotografovali členové slavného skokanského týmu Remsa Boys. Vpředu zleva stáli Zbyněk Hubač, Dalibor Motejlek, trenér Zdeněk Remsa, Leoš Škoda, v druhé řadě zleva Rudolf Höhnel, Josef Nüsser, Ladislav Divila a Karel Kodejška. Další dobré skokany té doby jako Bohumila Nováka nebo nejlepšího z týmu prvního lyžařského olympijského vítěze Jiřího Rašku zachycují již jen muzejní fotografie. Před padesáti lety fanouškům ve světě rozdávali vlastní žetony Remsa Boys.



Nové lyžařské muzeum

Hned po revoluci bratři Slavíkové vyjeli do norského Vikersundu podívat se na závody v letech na lyžích. Cestou se zastavili v Kongsbergu, kde má ve svém rodišti muzeum jeden z nejslavnějších norských lyžařů Birger Ruud. Zázitkem bylo setkání se samotným medailistou ze tří olympiád. Velký dojem na ně udělala expozice. Zrodil se nápad založit lyžařské muzeum v rodném Harrachově. Tehdy dvojčatům Josefu a Stanislavu Slavíkovým bylo necelých pětadvacet let a než svůj sen naplnili, uběhlo další čtvrtstoletí a jeden rok. Původně chtěli otevřením muzea oslavit společné padesátiny, ale zaskočila je náročnost finálních prací. Proto Ski museum Harrachov otevřeli o rok později 2. září 2017. Přišli a přijeli lyžařští přátelé včetně těch ze sousední Jeleniogórské kotliny, německého Oberwiesenthalu i norského Vikersundu. Seveřané umí ocenit, když někdo s takovou láskou připomíná historii i současnost jejich národního sportu. Pro pochopení vynaloženého velkého úsilí zakladatelů muzea je dobré připomenout příběh rodiny Slavíků. Dědeček Josef Slavík, který pocházel ze sousedního Kořenova, přišel za první republiky do hotelu Erlebach v Harrachově jako vrchní. Vzal si místní, tedy německy mluvící děvče, roku 1939 se jim v Novém Světě narodila dvojčata Horst a Wolfgang Slavíkové. Už podle jmen je jasné, že to rodina neměla snadné za války ani poté. Ale ve sportu se národnostní třenice stírají. Dvojčata v oddíle Jiskra Harrachov skákala a běhala na lyžích tak dobře, že skončila v Dukle Liberec. Potom léta oba bratři trénovali děti. Lyžemi šlapali sníh na můstcích, aby mohly místní lyžařské naděje po návratu ze školy trénovat. Horstovi se narodila také dvojčata, Josef a Stanislav Slavíkové. A stejně jako otec a strýc skákali a běhali na lyžích. Vyrůstali s generací Pavla Ploce a Jiřího Malce, olympijskými medailisty ve skoku na lyžích. Při přechodu mezi dospělými poznali, že na špičku sruženářů nestačí, a po ukončení vysoké školy přešli mezi „bafuňáře“ světové úrovně. Už ve dvaceti se stali nejmladšími rozhodčími FIS pro skoky na lyžích. Potom udělali zkoušky a jako techničtí delegáti a rozhodčí jezdí po závodech sruženářů a skokanů včetně mistrovství světa. Josef je stavitelem můstků a členem komise FIS posuzující způsobilost. Naposledy „kolaudoval“ nový můstek Adama Małyszze ve Wiśle v Polsku. Harrachov má spolu s dalšími pěti místy na světě mamuti můstek pro lety na lyžích. Josef projektoval jeho poslední přestavbu v roce 2000. V muzeu stojí skokanské lyže značky Fischer, na kterých Jaroslav Bukvic provedl vůbec první skok na novém můstku 7. břez-

na 1980. Tehdy pod můstkem „přešlapovala“ reprezentace skokanů a taky dvě stovky zvědavých lidí. Než se skokani odhodlali, předběhl je sruženář a přilétl na značku 100 metrů. Ten den dal nejdelší skok 157 metrů Ladislav Jirásko. Na harrachovském můstku překonali skokani třikrát světový rekord. Při prvním závodě Rakušan Armin Kogler dolétl na 176 metrů. V březnu 1983 před šedesáti tisíci diváky skočil rekordních 181 metrů místní rodák Pavel Ploc. Přitom paradoxně závod nevyhrál. Při otevření muzea si prohlédl svou vitrinu i tehdejší lyže značky Kneissl. Poprvé při závodech překonal dvěstěmetrovou délku Andreas Goldberger. V zimě 1996 v Harrachově dolétl na 204 metry. I k těmto událostem jsou v muzeu exponáty včetně nepřehlédnutelného křišťálového poháru pro vítěze. Byl odlitý a vyroběný v místní sklárně a přesně takový si odvezl každý zdejší vítěz mistrovství světa. Například 22. března 1992 dosud skvěle létající Japonec Noriaki Kasai. Pohár je vysoký 120 centimetrů podle kritického bodu můstku a tento vystavený není zcela dokončený. Vznikl jako záložník, kdyby se první rozbil nebo byli dva vítězové. Nejdelší skok 214,5 metru předvedl v Harrachově Fin Matti Hautamaeki. Dnes je slavný „Mamut“ v žalostném stavu. Poslední závod tu byl perfektně připravený pro mistrovství světa v letech na lyžích v březnu 2014. Všichni Slavíci se do akce zapojili, Josef jako ředitel, Standa byl velitelem můstku, otec se strýcem řídili další týmy. A všichni už dva dny před zahájením věděli, že se na ně řítí pohroma v podobě extrémního větru vylučujícího závod uskutečnit. V celé krásné zimě to byl jediný špatný víkend, kdy nešlo létat. Tak jako se politikům nedaří vytvořit trvalou systémovou pomoc celému českému sportu, je situace kolem unikátního lyžařského můstku kritická. Bylo by smutné, kdyby na mamuti můstek zbyly jen vzpomínky v muzeu lyžování.

Slavíkové starší i mladší se znali s řadou výborných klasických lyžařů. Měli jejich důvěru, a proto získali první lyžařské ceny pro malou harrachovskou expozici už v roce 1995. Jenže potom museli kvůli privatizaci objektu propůjčené prostory vyklidit a s vděkem našli útočiště v muzeu harrachovské sklárny. Ale nebylo to podle jejich představ. Po letech je podpořilo město Harrachov a dostali do dlouhodobého pronájmu nikdy nedokončenou halu autobusového nádraží z osmdesátých let. Do dvojitého tubusu vestavěli tři podlaží s několika expozicemi. Standu a Josefa Slavíky známe od devadesátých let z burz a aukcí dobových pohlednic a fotografií. Prohlédli jsme si jejich dvě předchozí expozice a s tou zkušeností se vydali minulé září na zaháje-



Lyžařské muzeum v horní části Harrachova nejde přehlédnout.



Stanislav Slavík občas provází a upozorňuje na zajímavé exponáty.

ni. Tedy upřímně, bez přehnaného očekávání. Po slavnostních projevech Josef a Standa vyzvali přítomné k první prohlídce. Právě otevřené Ski museum nám vyrazilo dech. Je úplně něčím jiným, než jsme dosud viděli. Představte si osm tisíc exponátů, to nejde prohlédnout za půl hodiny. Slavíkové našťásti nešli při tvorbě scénáře cestou akademického pojetí. Hlavní silou muzea je úplnost předmětů se vztahem především ke klasickému lyžování s důrazem na skoky. Návštěvník objevuje jednotlivé kousky a vlastně nikdy neodchází s pocitem, že už poznal vše. Je to jako probírat se sbírkou a nacházet překvapivé souvislosti. Kdo se trochu zajímá o zimní sporty, opět prožije možná už zapomenuté příběhy ze světových pohárů, šampionátů a olympiád představené formou dokumentů a předmětů. Jiné takové muzeum už nemůže vzniknout, protože zpětně nelze posbírat tolik exponátů.

Do muzea se vešly také čtyři stovky párů lyží. Z historických jsou zajímavé třeba účastnické jasanky z první zimní olympiády v Chamonix v lednu 1924. Jaroslav Stengl z Plzně na nich nezavodil, byl v týmu mezinárodních rozhodčích, jak dokládá průkaz a účastnický diplom podepsaný Coubertinem. Stengl vymyslel pravidla hodnocení skoků a byl vlastně kolegou dnešních delegátů světových závodů Josefa a Standy. Na čestném místě má vedle své vitríny 245 centimetrů dlouhé skokanské lyže Dalibor Motejlek. Na takových skočil v roce 1964 v Obersdorfu světový rekord 142 metrů. O necelých dvacet let později jako trenér reprezentace vedl v družstvu dalšího světového rekordmana Pavla Ploce. Ze skokanských lyží, vázání a bot tu je většina značek a typů, které kdy byly vyrobené. Několik různých párů od firmy Järvinen muzeu osobně věnoval slavný finský skokan Jari Puikkonen, vítěz olympiády, mnohonásobně světového poháru, mistrovství světa i turné čtyř můstků. Početné zastoupení mají díky pochopení majitele Bernharda Seidela lyže z německé dílny Germina, která nyní vyrábí skočky například pod značkou Fluege.DE. Moderně oblečená figurína skokana v přízemí muzea drží jeden z posledních modelů. Na 254 centimetrů dlouhých lyžích je fixem připsáno Ferry. Jsou to lyže Standova syna Františka Slavíka, juniorského reprezentanta v severské kombinaci. Na jiné lyži značky Fischer je připsané věnování: „Nejmladší účastníci a vítězce Beskydského poháru Šárce Slavíkové věnuje Jakub Janda.“

Hned za vstupem do muzea najdeme část o historii lyžování v Harrachově. Nejlepší místní i přespolní lyžaři mají každý vlastní vitrínu s poháry, plakety, medailemi a papírovými dokumenty v druhém patře. První jsou představeni tři místní úspěšní závodníci Josef Kahl,

Franz Kraus a Hans Lahr. Reprezentovali Československo na olympiádě v GA-PA roku 1936. Lahr vytvořil v zimě 1941 světový rekord skokem dlouhým 111 metrů. Pozorný návštěvník si všimne, že všichni tři přátelé zemřeli během února 1942 v německé uniformě na různých místech východní fronty. Z běžců má v expozici předměty například olympijský medailista z Calgary 1988 Václav Korunka. Ski museum však není jen o závodním lyžování. Slavíkové sem přemístili část truhlářské dílny svého druhého dědy Stanislava Drahoráda, ve které vyráběl i lyže. Je tu obchod se smíšeným zbožím včetně lyžařských potřeb Zdeňka Koldovského. Na jedné vystavených saních koukají z kožešinových fusaků dvě stejná mimina, je jasné, kdo v nich před padesáti lety jezdil po Harrachově. Mezi čepicemi je i ta z časů Jiřího Rašky, podle které mají ušité kulichy naši letošní účastníci zimní olympiády. Na jiném místě je fotografie delegáta závodu Josefa Slavíka s norským králem Haraldem V. Zelenou gravírovanou směrovku jako na turistickou cestu dostal každý delegát závodů FIS v Holmenkollenu. U Josefa bylo jméno Slavic. Když Norové zjistili, že se píše jinak, udělali správnou a obě jsou teď jako stovky dalších předmětů s příběhy v muzeu. Zimní sezónu v Harrachově už mnoho let zakončuje příjezd Krakonoše s čertem i čertici. Původní oblečení pána hor, které nosili známí představitelé Oldřich Janoušek a Michal Beneš je v další části muzea. Krakonoš používal prastaré lyže, které mu kdysi dávno věnoval ze své chalupy Josef Slavík. Jistě nemohl tušit, že je jednou vystaví ve vlastním muzeu vnuci Josef a Stanislav, velcí patrioti lyžařského města Harrachova.

Ski museum Harrachov, provozuje Nadační fond LTBK Harrachov čp. 378, u autobusového nádraží, tel. 603 470 113, 602 157 287, otevřeno středa až pátek od 14 do 17 hodin a sobota od 10 do 17 hodin. Popisky jsou i v angličtině.

Turistické informační centrum Harrachov v budově městského úřadu, Harrachov čp. 150, PSČ 512 46, provozuje Ivana Špalková, tel: 481 529 600, 737 068 202, e-mail: tic@harrachov.cz. Je otevřené denně pondělí až sobota od 9 do 12 a od 13 do 17 hodin, v neděli od 9 do 13 hodin. Poskytuje informace i o ubytovacích službách, bezplatné informační materiály o městě a okolí, směrňánu, prodej dárků a upomínek, pohlednic, knih a map. Domluvíte se i v německé a polské.

www.harrachov.cz



Franz Fries u Luční boudy, 1903.



Werner Wessel s druhy na Stříbrném hřebeni, 1928.



Richard Kalman pod Mužskými kameny, 1929.

Vyrovnat se se ztrátou blízkého je těžká životní zkouška. Při neštěstí v horách nečekaně umírají aktivní, často mladí lidé plní sil. Je pochopitelné, že jim blízcí zřídí pomníček. Některé jsou známé, u horských cest nejdou přehlédnout. Při průzkumu Krkonoš jsme našli i skryté, často se zapomenutými příběhy. Všechny jsou poučné a zároveň dokreslují dobu, ve které se udály.

Dříve zbožní lidé v místech neštěstí nebo záchrany s dobrým koncem vztyčili boží muka bez konkrétního jména. Vždyť Pán Bůh ví, komu jsou určená. Nejstarším nám známým pomníkem konkrétní oběti v kraji pod Sněžkou je Rennerův kříž nedaleko Luční boudy. Na žulovém podstavci vytesané iniciály J R doplňuje letopočet 1868. Sedmdesátiletý horal umrzl ve sněhové bouři 11. dubna jen kousek od Luční boudy, kterou mnoho let vedl a okolí perfektně znal za každého počasí. Původní kovový kříž zasazený do žulového podstavce nejspíš nesl i odlietek Ježíšova korpusu. Po válce starý kříž nahradil provizorní, i ten pak z pomníku zmizel. Na podzim 1996 jsme spolu se Správou KRNP nechali ze železa vykovat masivní kříž u kovářského mistra Vítka. Na ramena vyrazil celé jméno Jacoba Rennera. Protože pomník stojí v přímé linii tyčového značení, je na zimu kvůli bezpečnosti lyžařů opatřen dřevěným krytem. Západním směrem od Luční boudy připomíná masivní žulová deska osud Franze Frieše. Původně ležela na hromadě kamenů s převahou křemene, dnes se o kameny opírá. Třidvacetiletý rodák z chalupy nad Aurorou ve Velké Úpě umrzl 2. března 1903 ještě blíž k boudě než Renner. Umřel doslova pár kroků od tepla horského hostince. Jeho matka Franciska pocházela ze starého rodu Wimmerů, který zakládal v 16. století klausy pro plavení dřeva. Franz nejspíš pracoval na Luční boudě u Bön-schů, vážených sousedů z Velké Úpy.

Ve sbírce jsme měli už několik pohlednic s motivem pomníku ve tvaru hrubě sekaného žulového kříže se čtyřmi jmény obětí Krkonoš, než jsme zjistili, o koho jde. Zima 1928–1929 byla mrazivá a bohatá na sněh. Při akci pořádané nacistickou organizací SA se 22. prosince 1928 od Špindlerovy boudy vydala na lyžích skupina mladých členů strany po hraničním hřebenu k boudě Prince Jindřicha. Na slezském úbočí Stříbrného hřebene sešli ze zavaté cesty a ve sněhové bouři umrzli. Protože mezi nimi byl i devatenáctiletý Werner Wessel případ získal publicitu. Za jejich smrt podle novin vydávaných NSDAP mohly nadpřirozené síly přírody, kterým neodolali ani zdatní nacisté. Wernerův o tři roky starší bratr Horst totiž patřil ke špičkám Hitlerovy strany. V rozvráceném Německu měl na starosti propagandu, verbování nových členů a bojůvky s hlavními politickými konkurenty komunisty. Krátce před smrtí složil pochod, který se pak stal hymnou nacistické strany. Komunisté Horsta zavraždili rok po bratrově smrti. Nacisté jej následně velebili jako hrdinu, i mrtvý posloužil k propagandě. Za války se podle Horsta Wessela jmenovalo třeba náměstí v Žacléři. V horách u pomníku bratra Wenera a jeho tři spolustraníků pokládali věnce opatřené nám tak protivnými symboly. Brzy po převzetí moci nacisty v Německu věnovalo horské město Karpacz matce Wenera a Horsta pozemek, na kterém jejich sestra Ingeborg postavila rekreační domek s výhledem na osudné místo v horách. Pro úplnost archivu jsme se rozhodli pomník najít, ale podařilo se nám to až v září 2009 po získání fotografie pořízené přes kříž směrem do údolí. Vyvrácený kříž i s tesaným textem zůstal kupodivu dobře zachovaný. Vzhledem k historickým okolnostem bude dál zarůstat lišejníky a kosodřevinou.

Na krutou zimu z konce dvacátých let doplatil také výkonný ředitel Československé tiskové kanceláře Richard Kalman. Dvaapadesátiletý žurnalista s lyžařskými zkušenostmi z Podkarpatské a Pobaltí se 15. ledna 1929 vydal z Medvědí boudy na túru sám. Umřel v sedle nad Martinovou boudou. Nedaleko hraniční cesty našli tělo lyžaře z Německa. Rodina s přáteli sem umístila esteticky nejpůsobivější památník Krkonoš. Je vytesaný ze šedé žuly do oválného sloupu, vyleštěnou má jen horní část, aby vyniklo i po téměř devadesáti letech čitelné sdělení o tragickém konci zdatného lyžaře. Krásný je obzvlášť v zimě, kdy sníh zakryje kolem elegantní stély necitlivě narovnanou kupu kamení. Kalmanův pomník je zrcadlem vkusu pro tvůrce jiných drobných kamenných pomníků, památníků a pamětních desek. Dnes je zadavatelé nejčastěji odbydou přírodním, většinou v lomu sebraným šutrem s připevněnou des-

tičkou opatřenou v počítači vysazeným textem. Ve srovnání s Kalmanovým pomníkem vypadají jako provizoria.

Smrt Manfreda Scholze a Klause Spohna v lavině 13. března 1931 v Zeleném dole připomínaly dva prosté kříže z dubového dřeva. Ani ne dvaadvacetiletí studenti ze Slezska přespalí v boudě Jelení louky. Na lyžích chtěli přejet přes hřebeny do Karpacze. Velmi brzy v novém sněhu ztratili cestu a dostali se pod zadní část Richterových bud. Zajímavé místo se starými smrky dříve nazývané Richterova jáma je z prudké louky nad ním ohrožované krátkými, ale na sních vydatnými lavinami. Chlapce začali hledat až po několika dnech, když nedorazili domů. Nejprve lidé z Pece našli lyžařskou hůlku a pět dní po jejich zasypání hluboko pod vrstvou sněhu i těla. Dva dřevěné kříže stály na břehu potoka, až je při průtrži mračen vzala voda. Hospodář z Richterových bud Georg Berger je přelomené našel a spolu se synem Herbertem zkrácené přibíl na mohutný smrk. Tam jsme kříže v září 1986 fotili poprvé. V létě 2016 ten s připomínkou Klause Spohna chyběl. Neležel na zemi, tak si nejspíš dřevěný „suvenýr“ někdo odnesl. Asi neví, že krádež na hřbitově nebo v místě s připomínkou mrtvých přináší vlastní neštěstí. Alespoň tak se to u nás v kraji traduje.

V lednu 2012 napadlo hodně sněhu a podmínky pro lyžování byly skvělé. Závěje lákaly k jízdě volným terénem. Lyžaři z chalup na Klínových boudách se 15. února 2012 vypravili od Bufetu Na rozcestí do Zeleného dolu. Foukalo, byla špatná viditelnost, když Jaroslav Vít ještě v horní části dlouhého údolí upadl a sjel po hlavě prudkým svahem dolů. Propadl se do přítoku Zeleného potoka tak nešťastně, že než ho parťáci vytáhli, v malé tůni utonul. Jeho pomníček uprostřed první zóny národního parku zná málo lidí. Na silném smrku je přitlučený kříž z uříznutých lyží, lampička pro svíčku a na lanové smyčce visí rukavice a nejspíš Jardův skleněný půllitr. Asi měl rád pivo. O dva roky později si kuchař z Richterových bud Miloš Doležal 29. ledna 2014 zašel na pivko do boudy Jelení louky. Ve tmě podcenil návrat a stejně jako studenti v roce 1931 ztratil směr v lese pod Richterovými boudami. Bloudil po zmrzlém sněhu a volal o pomoc, což zaslechl vnuk Herberta Bergera, když náhodou vyšel před chalupu. Přivolal Horskou službu. Vláda Burian s kolegou hledal od vrchu, větší skupina záchranářů s Petrem Haisem postupovala podél potoka. Tam také nešťastníka našli utopeného v tůni. Asi zkoušel vylézt po zmrzlém sněhu do svahu, ale sjel. Na velkém balvanu má připevněnou prostou destičku se jménem a daty narození a úmrtí.

Na několika místech v horách najdeme připomínku obětí, které Krkonoše ani nechtěly navštívit. Zřítily se sem z nebe. Pád německého vojenského dopravního letadla JU-52 na úbočí Sněžky ve sněhové vánici 23. února 1945 nepřežilo třiatdvačet z lazaretu Breslau transportovaných vojáků a členů posádky (též VV 14/1999 a 38/2012). Počtem obětí v jeden okamžik je to největší neštěstí v našich horách. Jejich „pomník“ tvořily padesát let po svahu rozestě trosky letadla. Posledních patnáct let jsou některé díly a také písemnosti i se jmény vojáků součástí stálé výstavy z historie Malé Úpy v informačním centru na Pomezních Boudách. I když tito vojáci bojovali za špatnou věc, umístila Hradní společnost Aichelburg u chodníku Travers skromné označení místa tragédie. Stejně tak mají svůj pomník plukovník Rudolf Leonidovič Rejno a podplukovník Vladimír Nikolajevič Radočinskij z okupační sovětské armády. S bitevním proudovým letounem Suchoj SU-25 narazili 20. listopadu 1978 do druhé nejvyšší hory Krkonoš. Trvalo dva dny, než František Novák z HS Pec při velké pátrací akci našel ve sněhu první kus letadla a taky nohu pilota (též VV 28/2007). Pomník vojáků na Luční hoře nedaleko Koňské cesty je vzdálený asi kilometr od místa havárie. Má leštěnou žulovou desku na betonovém bochánku s textem v azbuce. Poslední leteckou tragédií za zcela jiných okolností připomíná prostý dubový křížek u horské cesty v dole Bílého Labe. Při výstupu od boudy U Bílého Labe je vpravo za kamenem lehce přehlédnutelný. Na mosazné destičce jsou jména Viktor Höschl, Radim Roudný a Josef Galčík. Do Kozích hřbetů narazili s malým vrtulníkem polské výroby při vědecké práci 30. září 1997.

V říjnu 2010 při sestupu volným terénem v Hrazeném dole pod Kozími hřbety nás zaujala na velkém kameni připevněná kvalitní kamenná pamětní deska Pravoslava Ešnera. I po sedmdesáti letech vypovídá, že lyžař z Holic nedojel 26. ledna 1947 a nalezený byl až 16. dubna. Nejspíš zahynul v lavině, kterými jsou žlaby nad Svatým



Klaus Spohn v Zeleném dole, 1931.



Jaroslav Vít v Zeleném dole, 2012.



Pravoslav Ešner pod Kozími hřbety, 1947.



Výzkumný tým na Kozích hřbetech, 1997.



Oldřich Červenka v Červenkové muldě, 1951.



Pavel Podhola v Bílém Labi, 1970.

Petrem pověstné, i když je v památníku uvedený jako oběť zřícení. Už předtím jsme si dopisovali kvůli jiným událostem ze čtyřicátých let s Annou Pithartovou z Pardubic a ona se zmínila, že Slávek Ešner byl její strýc. Věnovala nám do archivu soubor dokumentů osvětlující jeho tragédii. Působivý dopis manželky Boženy rodičům Ešnerovým ze 4. února 1947 popisuje, jak se Slávek na hory těšil. Nebyl k udržení a s organizovanou skupinou vyrazil na Luční boudu. Ještě domů napsal, že dobře došel i ve čtyřadvacetistupňovém mrazu. V neděli 26. ledna i v rozhlase upozorňovali na sněhovou bouři v horách, přesto se Ešner vypravil na túru a nikomu neřekl, kterým směrem. Vedoucí skupiny nehlásila, že jeden člen chybí a z hor odjela bez něho. Teprve ve středu rodina požádala Horskou službu v Peci a ve Špindlu o pomoc. Paní Božena s rodinným přítelem odjeli ve sněhové bouři na Luční boudu a pustili se do pátrání. Domovník manžela poznal na fotografii a chybně nasměroval pozornost na Stříbrný hřeben a do Polska. Tak se Božena upnula k naději, že jejího Slávka zadržela polská pohraniční stráž. Ze stanice ve Slezském domě pod Sněžkou pohraničníci obvolali všechny krkonošské útvary, ale bez odezvy. Jeden voják ji utěšoval, že manžel bude někde u nich zavřený za překročení hranice, a „v Hirschbergu to ještě nevědí, protože v tom mají nepořádek“. Z dopisu je cítit zoufalost z věčného čekání na jakoukoliv zprávu, „že již ani si nemohu ulevit pláčem, stále ještě doufám, že se otevrou dveře a Sláva přijde, anebo z telefonu se dozvím, že ho našli“. Jenže Ešnerovi se trápili tři měsíce. Místo s pamětní deskou potom navštívili několikrát, i když není snadno přístupné. Příběh dokresluje, jak je důležité hledané najít co nejdříve, i když nepřežili, aby se zkrátila mučivá nejistota blízkých.

Dvacetiletý Olík Červenka zahynul 2. března 1951 v lavině ve žlabu, který dnes nese jeho jméno (též VV 45/2016). Shodou okolností mu zřídili tři různé pomníky. Nejprve třímetrový dřevěný kříž postavený Jaroslavem Kácovským a Bohumilem Hofmanem v horní části žlabu nesl kamennou desku zhotovenou lyžařským odborem Státního úřadu pro tělovýchovu a sport. Kromě jména a dat připomíná, že byl členem národního lyžařského družstva a zahynul zde na tomto místě. S tím nesouhlasili Olíkovi rodiče, protože, jak tehdy napsali, „neodpovídal text pravdě“. Jejich syna totiž lavina odnesla mnohem níže. Když v dalším roce kříž smetla lavina, připevnil člen HS Josef Šourek na přání rodičů desku na skálu nad starým loveckým chodníkem, kde je dodnes. A dole u zeleně značené turistické cesty procházející Dlouhým dolem k Výrovce je na sucho vyrovnaná pěkná kamenná mohyla s dřevěnou pamětní deskou pořízenou Správou KRNP. Skialpinistka Iva Potměšilová zahynula 26. prosince 2008 v lavině ve stejném žlabu jako Olík Červenka. Z jejího provizorního pomníčku uprostřed divočiny je cítit velká bolest pozůstalých. Emotivní zvolání „Ivuško, moc nám chybíš“ umocňuje dřevěný náramek, mořská lastura, přinesený křemen. Na druhé straně Luční hory na břehu Bílého Labe má také mimo zraky lidí netradičně pojatý pomníček Pavel Podhola. Student právnické fakulty si chtěl užít hory a přijal dočasnou práci poštáka ve Špindlerově Mlýně. Na Luční boudu dojel s poštou 3. února 1970, tedy dva dny před třidvacátými narozeninami. Vrátit se chtěl dolem Bílého Labe, jenže tuhle trasu necelý kilometr pod boudou 10. ledna přetrhla velká desková lavina a po dalším sněžení byl svah opět plný sněhu. I přes naléhání boudaře se student pošták rozjel do Bílého Labe. Ocelový křížek zasazený do oblého přírodního žulového kamene je posetý vybroušenými rubínovými a modrými skleněnými kameny. Některé již vypadly a na jejich místě roste sytě zelený mech. Kombinace tří barev je působivá. I litá deska byla navržena s výtvarným citem.

Mnohé pomníčky z nedávné doby jsou u oblíbených turistických tras. Při cestě z Portášek k Janovým boudám se pod Pěnkavčím vrchem vždy zastavíme u křížku našeho souseda Jaroslava Dostála, který se zabil při sjezdu na kole 14. července 2002. U Jelenky je malá destička turisty Luďka Tesaře. Zrovna jsme tu 28. září 2000 opravovali cestu na Svorovou horu, když se mu zastavilo srdce. Viděli jsme marný boj blízkých a pak lékařů o jeho záchranu. Jen kousek od Bufetu Na rozcestí směrem k Výrovce má desku Jiří Pecháček, který umrl při největších mrazech posledního půlstoletí 13. ledna 1985. Krátce nato se hory změnilly v ledové kluziště. Nejznámějším pomníkem oběti hor v České republice je mohyla lyžařského mistra Bohumila Hanče, který zemřel nedaleko Zlatého návrší v březnu 1913. Naproti tomu

úplně nejskromnější památníček v Krkonoších se váže k ledovým horám zimy 1985. Na nízkém sloupku někdejšího telefonního vedení u tyčované cesty mezi Poledním kamenem a úbočím Malého Šišáku je připevněn kousek obyčejného plechu. Nejspíš špičkou hřebíku je do kovu neuměle vyfukáný křížek, datum 26. 2. 1985 a pak už jen „ČSR žena“. Kdo měl nutkání alespoň takto tragédii poutnice zaznamenat, se už asi nedozvíme. Možná polský pohraničník, ale zatím neznáme jméno ani příběh nešťastné oběti.

Symbolický hřbitov

Ve Vysokých Tatrách v roce 1936 vznikl pod stěnou Ostrvy u Popradského plesa symbolický cintorín s pamětními deskami tatranských obětí. O dvacet let později byl inspirací pro zřízení podobného pietního místa v Krkonoších. Lidé z Horské služby v Peci navrhli skálu u cesty Obřím dolem v Rudné roklí kousek nad vodárnou pro Sněžku. Oblastní komise HS odsouhlasila možnost umístění tabulek se jménem, datem a příčinou úmrtí všech obětí Krkonoš „bez rozdílu národnosti a politických poměrů“. Text vypálený pájkou do několika desítek dřevěných tabulek opatřených stříškou připomínal i oběti zaznamenané v předválečných kronikách. Rozvěšení po skále se ukázalo chaotické a z praktického hlediska především v drsné zimě i nevhodné. Zakládající člen HS Josef Šourek přišel s nápadem umístit symbolický hřbitov ke kapličce v sedle mezi Luční a Studniční horou. Návrh opřel o skutečnost, že je to jedno z nejnebezpečnějších míst v horách a v okolí zemřela umrznutím i v lavinách řada lidí. I původní sloupová kaplička tady vznikla jako památník neštěstí Wenzela Rennera z Lahrových bud. V létě 1959 do kapličky, postavené v dnešní podobě roku 1927, přenesli chlapi z HS desky z Obřímho dolu. Zároveň Josef Šourek a Jaroslav Kácovský začali připravovat konečnou úpravu celého místa. Požádali o spolupráci akademického architekta Jaroslava Kumprechta z Prahy, který byl autorem řady památníků druhé světové války. Společně předložili návrh šéfům Horské služby ve Špindlerově Mlýně. Místními kameny ohraničený čtverec 12 x 12 metrů měl mít opravenou kapličku uprostřed. Na bocích kamenných zídek byly navrženy dlouhé dubové desky s kovovými záznamy o smrtelných nehodách v horách. Financování projektu předjednali z prostředků církevní organizace Charita. V pozůstalosti Jaroslava Kácovského se dochoval nejen zajímavý návrh, ale bohužel i dopis s výhrůžným textem z 13. dubna 1960 podepsaný náčelníkem HS Otokarem Štětkou. V duchu té doby vedoucím HS v Peci Kácovskému zakazovali „zajišťovat finanční prostředky z jakékoliv náboženské složky“, protože projekt symbolického hřbitova zajistí jiné organizace jako ministerstvo vnitřního obchodu nebo okresní národní výbor. Snad proto zůstal Památník obětem hor dalších čtyřicet let jen provizoriem a původní záměr uvést všechna jména se nenaplnil dosud. V létě 2001 Správa KRNP s Horskou službou nahradily staré tabulky jednou deskou s přepsanými a doplněnými jmény. Předloni byl interiér kaple opět upravený. Teď jen čekáme na někoho, kdo téma obětí na obou stranách Krkonoš odborně zpracuje, třeba jako diplomovou práci. I naše poznatky jsou k dispozici. Jako ilustraci nedokonalých záznamů v památníku můžeme uvést případ Schneeberg. Ve třetí řadě je na desce uvedená Věra Schneeberg, která měla umrznout na nedaleké Studniční hoře 9. března 1953. Ve skutečnosti zemřel Věr. (tedy Věroslav) Zuráň z Liberce a jeho kamarád Schneeberg hroznou noc ve vánici s omrzlinami přežil. Chyba vznikla už při vytváření vypalovaných tabulek v roce 1957, jen při prepisu v roce 2001 udělali z Věroslava paní Věru. Symbolický hřbitov v přírodě vznikl také na polské straně hor. V údolí Lomniczki pod Slezským domem jsou na skalisku připevněné kovové desky podle tatranského vzoru. Odtud je přijaté i hlavní motto „Mrtvým na památku, živým pro výstrahu“. Vedle lidí, kteří našli smrt v horách, je tu řada pamětních tabulek záchranářů a průvodců, kteří nezemřeli tragicky. Při velké účtce k těmto lidem se ztrácí posláni připomínky obětí hor v duchu uvedeného hesla. Na velmi kultivovaném symbolickém hřbitově horolezců u Hrubé Skály v Českém ráji i v původním ve Vysokých Tatrách a také v kapličce v Lučním sedle jsou nadále připomenuti jen ti, kteří zemřeli za dramatických okolností v horách. Jejich tragické osudy pomníky připomínají.



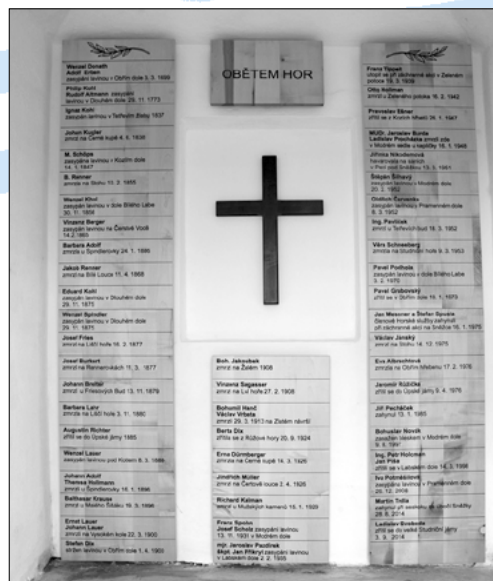
Neznámá žena, Stříbrný hřeben, 1985.



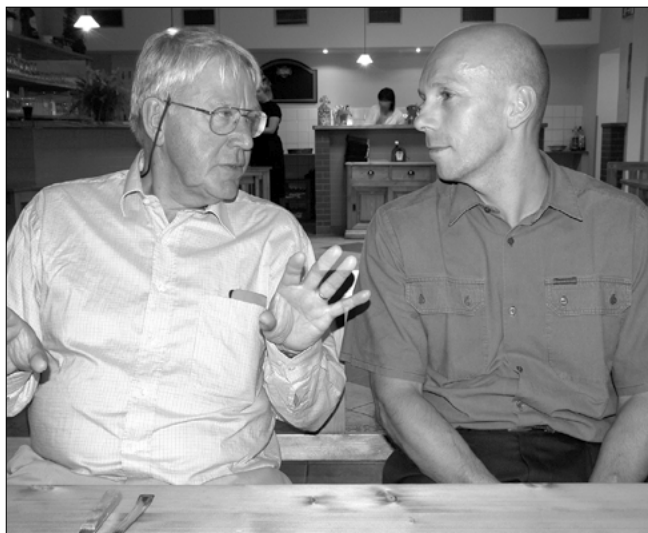
Symbolický hřbitov v Obřím dole, 1957.



Návrh Památníku obětem Krkonoš, 1959.



Památník obětem Krkonoš v Lučním sedle, 2016.



Zakladatel a ředitel Nadace FACE Jan van den Bos hodnotil s Janem Hřebačkou provedení krkonošského projektu v Janských Lázních 18. června 2007.

Poslední z Lábkova týmu

Za posledních pět set let teprve necelé čtvrtstoletí od 1. ledna 1994 mají téměř všechny přírodní plochy na české straně Krkonoš jen jednoho pána. Není to Krakonoš, ale Správa Krkonošského národního parku (KRNP), která přijala horské části lesních závodů Horní Maršov, Vrchlabí a Harrachov. Spojení ochranářů s lesníky do jedné organizace byl asi nejodvážnější krok Zákona o ochraně přírody a krajiny z roku 1992. Do té doby vzájemně vztahy nepřekypovaly vřelostí, dokonce podezříváme vedení státních lesů a garantů ochrany přírody z úmyslného prohlubování nevraživosti. Znění zákona byla jedna věc a vůle k jeho naplnění tou důležitější částí. I když si to nejspíš nepřipouštějí, mohou být lidé z Krkonošského národního parku hrdí, jak to zvládli. Dnes nikoho nenapadne dělit pracovníky Správy KRNP podle profesí a uvnitř je přeměna v jeden organický celek také téměř u konce. Mladší o někdejší rivalitě vědí jen z doslechu. I v jiných týmech leží velký díl zodpovědnosti za výsledek na kapitánovi, náčelníkovi, vůdci a v případě Správy KRNP na řediteli. V tom jsme měli v Krkonoších štěstí nebo lépe dobrou volbu. Trochu neočekávaně se prvním společným šéfem nestal odborník z ochranářské komunity, ale výrazný lesník s manažerskými schopnostmi Oldřich Lábek (VV 3/1993, 15/2000). Přivedl si s sebou do Vrchlabí tým spolupracovníků z lesního závodu Horní Maršov a lidé z původní Správy KRNP se obávali nejhoršího. Brzy se ukázalo, že především Lábkovou zásluhou zbytečně. Naopak vliv ochranářů na lesníky byl blahodárný. Po tragické nehodě ředitele v listopadu 1999 na jeho místo nastoupil nejbližší spolupracovník Jiří Novák. Ten se na konci roku 2007 rozhodl přijmout vysokou funkci ředitele Lesů ČR a vedení převzal nejmladší, a proto i poslední muž z Lábkova týmu Jan Hřebačka. Vystudoval střední i vysokou lesnickou školu. Vyrůstal na polesí v Horním Maršově, během studií si spolu s bratrem Petrem přivydělávali těžkou prací dřevařů. Pamatujeme, jak káceli v drsných podmínkách imisemi zničený les na Dlouhém hřebeni. Petr je hajný na Černé hoře, jejich otec Jan Hřebačka starší respektovaný lesník a před penzí polesný Latova údolí. První roky ředitele Jana Hřebačky nebyly jednoduché. Řešil následky orkánu Kyril z ledna 2007, který zničil převážně v nejceněnějších lesních porostech sto padesát tisíc kubiků dřeva. A do toho přišla světová ekonomická krize.

S Janem jsme si povíдали o jeho působení v národním parku: „V zimě 2008 jsem ve výběrovém řízení na ředitele Správy KRNP předložil koncepci, která obsahovala i organizační změny. Nenapadlo mě, že je provedu tak rychle, jenže Správě klesl státní příspěvek pro rok



S ředitelem polského KPN Andrzejem Rajem se potkali u Luční boudy 25. června 2010.

2010 najednou o sto miliónů. Ze tří jsme měli jen dvě stě miliónů korun na činnost organizace se skoro čtyřmi stovkami zaměstnanců. Správa musela zeštíhlet o sto lidí. Propustili jsme desítky zaměstnanců, mnozí odešli do předčasného důchodu. Většinu z nich jsem znal léta, nebylo snadné před ně předstoupit a vysvětlit jim, proč končí. Opravárenské dílny ve Svobodě byly co rok ve ztrátě tři milióny, přitom tam se na mě chlapi zlobili asi nejvíce. Správou provozovaný autokemp ve Špindlu sotva pokryl náklady a dnes máme z pronájmu několik miliónů. Z devíti polesí a tří samostatných terénních služeb jsme udělali šest územních pracovišť, které musí zajistit stejný objem prací. Úspory nás přiměly zrušit sezónní pracovníky ve srubech na hlavních cestách s omezeným provozem vozidel. To mě mrzí, nyní se pokusíme snížit počet aut na horách jiným způsobem. Dva nejdůležitější odbory na Správě jsem sloučil do jednoho nejen kvůli finančnímu tlaku. Tím, že jsou teď odborníci na ochranu přírody a ti, co pečují o les, v jednom Odboru péče o národní park, se zlepšila jejich vzájemná komunikace a konečně předkládají k problému jeden společný závěr.“

Přeměna krkonošských lesů

Nové Správě KRNP se brzy podařilo zajistit maximální ochranu nejceněnějších partií Krkonoš. Větším a dobře zvládnutým úkolem byla stabilizace lesního ekosystému, který zabírá největší část parku. Oldřich Lábek pověřil mladého lesního inženýra Jana Hřebačku nelehkým úkolem: „Dal mi dvě příležitosti. Olda mě poslal do světa na lesnickou praxi. Nejvíce mě ovlivnila Amerika. A hlavně, dostal jsem šanci vést obnovu lesa z prostředků nizozemské Nadace FACE. Zakladatel KRNPu a potom emigrant profesor Josef Fanta s Janem van den Bosem přišli s úplně jinou koncepcí, než tu byla dosud. A na realizaci přinesli stovky miliónů korun. Ručil jsem za efektivní a poctivé provedení. Poprvé jsem úkoloval skoro sedmdesát lidí. Novým způsobem jsme obnovili tisíce hektarů imisemi zničeného lesa. Skončily holoseče, přešli jsme k clonným sečím. Hlavně starší lesníky jsme museli doslova přinutit, aby podporovali dosud plevelnou břízu a jeřáb. Nelíbilo se jim ani rozvolňování porostů, ale my potřebujeme prostorově i věkově různorodé plochy a stromy s bohatou korunou. Vrátili jsme do porostů jedle, buky a jiné listnáče. Snažíme se v lese udržet vodu. Pracovat pro FACE bylo moje nejkrásnější období. Přiznávám, že jsem tehdy nevěřil v možnost bezzásahových zón v Krkonoších. Po imisích tu nebylo přirozené zmlazení, půda neměla živiny, smrky nepodlily semena, mladé porosty



S náčelníkem Horské služby Adolfem Klepšem na Richterových boudách 10. června 2010.



Jan Hřebačka s odborníky Janem Štursou, Otakarem Schwarzem a Jiřím Huškem při posuzování návrhu lyžařských tratí ve Vítkovicích 19. června 2008.

ničila přemnožená jelení zvěř. Za dvacet let jsme stav zásadně vylepšili a můžeme si v první a druhé zóně dovolit přirozený koloběh lesa. Poláci to udělali už dávno před námi.“

Přátelský Karkonoski Park Narodowy

Souznění staršího polského s mladším českým národním parkem v Krkonoších nebylo nikdy lepší než dnes. Přispěla k tomu svobodná a společná Evropa a hlavně na nového ředitele Jana Hřebačku před deseti lety za kopcem čekal připravený Andrzej Raj. Spolupráce obou parků ukazuje veřejnosti i symbolika, dnes mají jedno společné logo. Je na něm Sněžka, hořec z našeho původního znaku a na návrh polské strany endemická květina zvonek český. To bylo od Poláků hezké gesto: „*Andrzej nastoupil do funkce ředitele rok přede mnou. O spolupráci mezi polským a českým parkem se do té doby jen žvanilo. Brzy jsme se poznali a zjistili, že jsme si blízcí věkem, pohledem na věc a také lidsky. Mnohokrát jsme se potkali přímo v horách a zavedli jsme stejnou praxi i pro naše kolegy. Proto náš botanik zná polského botanika, strážce zná strážce ze sousedního úseku za státní hranicí. Oba národní parky realizovaly desítky společných projektů, polští autoři přispívají do populárního časopisu Krkonoše i odborného sborníku Opera Corcontica. Řada studií je přeshraničních, konečně badatelé berou Krkonoše jako jeden celek.*“

Horská služba je v Krkonoších doma

Nevraživost a špičkování mezi pracovníky Správy a Horské služby bylo pověstné. Přitom mezi přesvědčenými ochránci přírody byli uznávaní záchranáři jako Josef Šourek, Jaroslav Kácovský, Jan Zámeš z Pece, Stanislav Šedivý z Janských Lázní, Ota Hanuš ze Špindlerova Mlýna. Po čtvrtstoletém udobřování pokládal ředitel Správy za čest promluvit při posledním rozloučení s oblastním náčelníkem HS Krkonoše Adolfem Klepšem. Tomu se 1. října 2017 zastavilo srdce přímo na vrcholu Sněžky: „*Především díky Adolfovi se lidé ze Správy KRNP a Horské služby přestali přesvědčovat, kdo je pro naše hory důležitější. Přispěl k vzájemnému respektu a spolupráci. Už předtím zasloužili borci HS jako třeba Valerián Spusta a Pavel Cingr s našimi přírodovědci spolupracovali na výzkumu lavin. Ale k narovnání vztahů přispěl hlavně náčelník Horské služby. Například jsme dohodli proškolení našich strážců a lesníků lektory HS. Myslím, že ti mladší z parku a od horské už staré pŕtky ani nepamatují.*“

Obce a horská města

Při povolování staveb v ochranném pásmu, třeba v centru Špindlerova Mlýna nebo v Peci pod Sněžkou, přenesla Správa větší zodpovědnost na samosprávu. Opačně v Peci a v Malé Úpě je odborný pracovník státní správy z KRNPu členem místní regulační komise, čímž se zlepšila informovanost samosprávy a KRNPu ve stavebních záležitostech. Větší váhu Jan Hřebačka přenesl na jednání poradního sboru zvaného Rada parku. Starostové měst a obcí, zástupci podnikatelů, ekologové i mimo Správu se na společném jednání vyjadřují k závažným dokumentům. Jsou informováni o připravovaných krocích Správy KRNP i Ministerstva životního prostředí. Důležitým rozhodnutím Jana Hřebačky a jeho týmu bylo například posouzení možnosti rozvoje lyžařských areálů jako hlavního ekonomického zdroje v regionu. Ředitel jmenoval expertní skupinu s přísným Josefem Fantou v čele a během roku 2008 ji nechal posoudit všechny návrhy investorů a obcí. Závěry odborníků Správy usnadnily vydávání veřejností sledovaných rozhodnutí a podpořily dobré vztahy KRNPu se samosprávou: „*Ochranařské hodnoty jsou důležité, ale když nebude prosperovat region, nebude fungovat ani ochrana přírody.*“

Shodou okolností byli ředitelé Olda Lábek, Jirka Novák a Honza Hřebačka našimi dobrými přáteli. To nám umožnilo s nimi vést někdy i vášnivé neformální hovory. V mnohém nás ovlivnili a věříme, že i my je. Dovolili nám nahlédnout i do zákulisí řízení Správy KRNP. I proto jsme mohli od prvního vydání Veselého výletu v červnu 1992 s výjimkou jediného čísla představit Krkonoše tisícům čtenářů sezónních novin z pohledu jejich správců. Odkoupením části nákladu pro potřeby informačních center Správy podpořili vydávání Veselého výletu. Nikdy nechtěli určovat témata a výslednou pasáž o parku poznali až z hotového výtisku. Jistě se třem posledním ředitelům Správy nepovedlo vše, na co sáhli. Olda uznal, že se neměl nechat přesvědčit k povolení lanovky do první zóny na Lysé hoře nad Rokytnicí. Jirka byl upřímně nešťastný z rekreačních apartmánových domů na Horních Misečkách. Honza potvrdil, jak prohrávají s narůstající byrokracií. Olda a Jirka předčasně zemřeli, Honza se po deseti letech vedení Správy rozhodl opustit jisté místo a přijmout novou výzvu. Myslíme si, že naši přátelé obstáli a jejich čtvrtstoletí jednou historie zhodnotí jako dobré časy pro Krkonošský národní park, jeho návštěvníky a obyvatele.

Horská služba a Archa Krkonoš

Zapsaný ústav Paměť Krkonoš přichází se svou stěžejní činností, tedy se získáním, zpracováním, zařazením a zpřístupněním velkého množství datových a obrazových informací o Krkonoších. Jako hlavní nástroj ústav připravuje unikátní webovou aplikaci **Archa Krkonoš®**. Nikdy nekončící proces má ambici zpřístupnit a pro budoucí generace zachránit (proto archa) v datové části záznamy o tisících objektů a desetitisících osob z území Krkonoš a nejbližšího podhůří. V první etapě budou zpracovávány východní Krkonoše v rozsahu bývalého soudního okresu Maršov. Projekt se jistě rozšíří na zbylou část Krkonoš včetně polské strany. Základní strukturu propojené sítě tvoří informace o lidech a domech s číslem popisným, včetně osob již dávno zemřelých a domů zaniklých. Webovou aplikaci vytvoří dva vzájemně propojené datové modely. První je popisný a druhý obrazový. Zaznamenané osoby se kromě přiřazení k jednotlivým domům, ve kterých se narodily, žily, pracovaly nebo zemřely, objeví i v přehledu profesí (hospodář, dřevař, hajný, učitel, záchranář) a spolků (hasiči, pěvecký sbor, lyžařský klub, Horská služba). Proto například Blahoslav Švec bude zaznamenaný v objektu Pec pod Sněžkou čp. 26 Husova bouda, zároveň v přehledu boudařů, mezi členy Horské služby a fotografie s ním se použijí z autorských fotografických souborů například Ivana Sejtka, Jana Zámešle nebo ze sbírky Veselého výletu. Budou uvedené i odkazy na články o jeho osobě třeba v časopise Krkonoše a ve Veselém výletu (VV 47/2017). Mnoholetý člen Horské služby, odborník na laviny a obyvatel Špindlerova Mlýna Valerián Spusta by měl mít vedle toho ještě jako výborný fotograf vlastní autorský soubor fotografií. Archa Krkonoš nabídne prezentaci díla širokému okruhu profesionálních a amatérských fotografů a také majitelům sbírek dobových pohlednic a obrazových dokumentů. Jednou se snad dočkáme i zadání tematických fotografií profesionálům. Vyfoť například pamětníky, architekturu, dobové předměty. Na některých již pracujeme. Při vytváření portrétů matadorů Horské služby jsme je požádali, aby ukázali služební červený svetr. Nejstarší z nich Vladimír Chadim, který již bohužel zemřel, zapózoval s červeným svetrem, a přitom měl druhý na sobě. Všichni byli oprávněně hrdí na své aktivní působení v Horské službě a červený svetr jim zůstal jako symbol té doby. Tak je budou připomínat i portréty vložené do aplikace Archa Krkonoš. Současný předseda, veterán klubu HS ve Špindlerově Mlýně Jiří Erban připravuje na letošní rok velké setkání krkonošských záchranářů seniorů. Jistě zavzpomí-

nají na kolegy i roky prožité v červeném svetru a učitel ve výslužbě, nyní kronikář HS seniorů Roman Odvárko запиše to nejzajímavější. V záznamech Horské služby se i po letech dohledají účastníci a průběh jednotlivých akcí. Taková data nezachytí emoce, jaké vycházely třeba z pozdějšího vyprávění Wolfika Bergera mladšího o hledání kolegy, který byl desítky let jedním z party Horské služby v Peci pod Sněžkou. Láďa Svoboda se zřítíl z hrany do Velké Studniční jámy v září 2014. Byl nalezený jen díky signálu mobilního telefonu, který zachytilo zařízení umístěné na vrtulníku. Jsme přesvědčení, že by se měly systematicky zaznamenávat výpovědi pamětníků, jakým byl i záchranář Láďa Svoboda.

Na začátku roku 2018 Paměť Krkonoš předloží návrh metodiky zpracování a vkládání dat do aplikace badatelům a IT odborníkům k připomínkování. Zároveň hledá vhodné IT pracoviště pro zadání zakázky vytvoření webové aplikace Archa Krkonoš. Bylo by skvělé najít nejen odborně zdatného partnera, kterého zároveň oslovilo zpracovávané téma historie Krkonoš. Veřejnosti by se měla aplikace představit do konce září 2018. Tyto aktivity jsou aktuálně spolufinancovány z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj (Euroregion Glacensis) v rámci dvou samostatných, ale věcně propojených mikroprojektů s oficiálními názvy: Archa Krkonoš – společná historie i současnost (CZ.11.4.120/0.0/0.0/16_008/0000777) a Vytvoření aplikace Archa Krkonoš (CZ.11.4.120/0.0/0.0/16_008/0001003). Jsme přesvědčení, že přispějí k pochopení v minulosti vykořeněného regionu a k posílení místní ohrožené křehké komunity. Vždyť i na příkladu historie Horské služby vidíme vedle pomoci lidem v nouzi kladnou roli sounáležitosti místních obyvatel. Paměť Krkonoš svým stěžejním projektem Archa Krkonoš podporuje zdravý patriotismus, bez kterého se nestaneme plnohodnotnými obyvateli krásného regionu Krkonoše. Jen litujeme, že se nám spolu se třemi dalšími partnery z Kowar, Trutnova a Žacléře nepodařilo napsat velký projekt Zachraňme paměť Krkonoš! / Ocalmy pamięć Karkonoszy! do výzvy Interreg V-A (CZ-PL) tak přesvědčivě, aby úředníci Archu Krkonoš podpořili. Pro zajištění badatelnosti, vytvoření pozice nejméně tří profesionálů (archivář, historik a editor aplikace), vybudování zázemí a technického vybavení budeme hledat další prostředky a jednou jistě uspějeme. Naplnění „záchranného člunu“ Archa Krkonoš je naší prioritou. Za Paměť Krkonoš ředitelka Eva Hrubá.



ochranná známka

Sezónní noviny Veselý výlet, Temný Důl čp. 46, 542 26 Horní Maršov, tel. 499 874 298, e-mail: info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz, vydavatel/redaktor: Lenka, Miloslav a Pavel Klimešovi, jazyková úprava: Eva Hrubá, Jarmila Klimešová, ilustrace: Květa Krhánková, fotografie: František Celba, Miroslav Hladík, Jaroslav Kácovský, Pavel Klimeš, Ivan Sejtka, Valerián Spusta, Jan Zámešl a archiv vydavatelů, sazba: Tisk Ofset a.s. Úpice, tel. 499 881 171, tisk: Profi-tisk group s.r.o., Olomouc, překlad do němčiny: Hans-J. Warsaw, překlad do polštiny: Andrzej Magala, uzávěrka: 10. 12. 2017, náklad: 50.000 kusů, z toho 27.000 kusů v české, 15.000 v německé a 8.000 v polské verzi. Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (příště 50/léto 2018) poštou, pošlete spolu s adresou 40 Kč, jste-li z České republiky, nebo 190 Kč, jste-li v cizině, nebo si noviny objednejte osobně v informačním centru Veselý výlet v Temném Dole nebo v Peci pod Sněžkou.

Veškerá autorská práva vyhrazena!



Blahoslav Švec, Vrchlabí 26. 11. 2017.



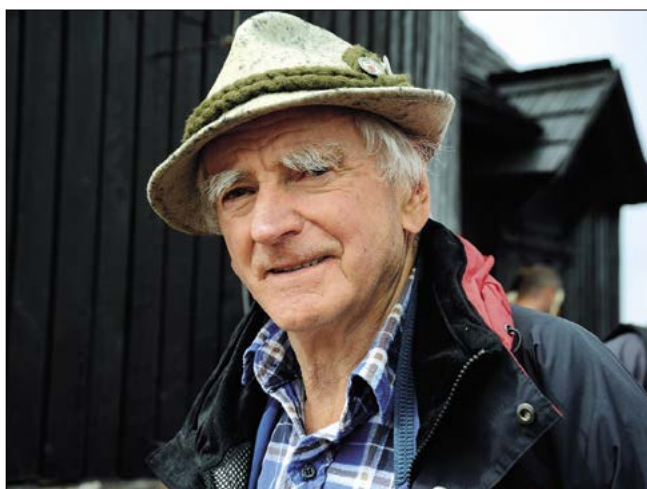
Vladimír Chadim, Janské Lázně 26. 10. 2011.



Ladislav Urban, Janské Lázně 18. 11. 2017.



Roman Odvárka, Špindlerův Mlýn 22. 11. 2014.



Valerián Spusta, Sněžka 10. 8. 2010.



Ladislav Svoboda, Velká Úpa 22. 6. 2012.

Aplikace Archa Krkonoš vzniká s podporou mikroprojektů Evropské unie.



PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020



EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO



INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE – SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel.: 499 874 298

v Peci pod Sněžkou, tel.: 499 736 130

e-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

denně 8.30–18.00



Záchranáři Horské služby byli označeni nejprve nášivkou a v roce 1952 také prvním služebním odznakem. Dodnes užívaný znak HS vznikl roku 1955. Další plakety a odznaky dostávali při výročí organizace, odsloužených letech, účasti na akcích nebo za zásluhy.

Odznaky Bohouše Švece z Husovy boudy



Služební č. A 0496 při nástupu 1961



Stříbrný za 15 let služby 1976



Zlatý za 20 let služby 1981



Čestný člen 1990



Služební odznak Horské záchranné služby
Jaroslava Kácovského z Vysokého Svahu 1952



Filcová nášivka Oty Lejska z Jelenky 1968



Vyznamenání Za zásluhy nejmenovaného člena
z „okrsku Petřín“ 1984



Horský vůdce č. 159 Bedřich Horák
z Modrého dolu 1960



Výroční plakety Láďi Urbana z Janských Lázní 1974 1984 1994



Účastnické odznaky fyzických prověrek Vrátí Grešla z Malé Úpy



Pamětní odznak pro veřejnost 1979



Odznak do klopky Bohouše Švece 1984